

GLAS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Naše razmere in II. plenum GO SZDL Slovenije

Socialistična zveza postaja dejanska tribuna mnenj za oblikovanje politike v komuni

DELITEV DOHODKA V KOLEKTIVIH, UTRJEVANJE SAMOUPRAVNIH ORGANOV IN KOMUNALNEGA SISTEMA TER OBLIKE DELA SZDL - OSREDNJA VPRAŠANJA V REFERATU JOŽETA INGOLIČA IN RAZPRAVE NA PLENUMU

Na II. plenumu Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki je bil predčetrainsim v Ljubljani, so razpravljali o vlogi in nalogah SZDL v komuni. Sejo je vodilo predsednica Vida Tomšičeva, vodni referat pa je prebral Jože Ingolič. Med 21 govorniki, ki so sodelovali v razpravi, sta bila tudi Stane Mešič iz Tržiča in Stane Božič iz Kranja.

Gre v glavnem za nove oblike dela in nove naloge, ki so pred organizacijami SZDL ob izpolnjevanju smernic V. kongresa SZDL Jugoslavije. Nove sprostiteve ekonomskih zakonitosti v na-

šem gospodarstvu in razvoj komunalnega sistema, pa SZDL ne more več tolmačiti samo v starem smislu, marveč mora biti kot zavestna sila aktivni usmerjevalec skupnih teženj. Tako, kot je dejal Jože Ingolič, postaja SZDL vse bolj dejanska tribuna mnenj in demokratične kritike za oblikovanje določene politike v komuni.

Spričo aktivnega poseganja SZDL v splošno dogajanje je razumljivo, da sta vodni referat in razprava zajemala v glavnem tiste probleme, s katerimi se SZDL trenutno ukvarja. Zato so

namenu največ časa posvetili delitvi dohodka znotraj gospodarskih organizacij, nagrajevanju v zdravstvu, v kulturnih in travestvenih institucijah ter utrjevanju samoupravnih organov v tej zvezi. Novi ukrepi v gospodarstvu se prepočasno uveljavljajo in zato letos še nimajo tistega vpliva na razvoj naše ekonomike, kot bi lahko imeli. Pri izdelovanju pravilnikov v podjetjih so kolektivi zelo kritično ocenjevali njihove možnosti, rezerve in druge pojave. Hkrati pa se je ob tem

pokazala tudi tendenca, da se ti pravilniki delajo po zunanjih šablona, da so izdelek ožjih krogov in tako dalje. Vsekakor pa se ob tem utrjujejo samoupravni organi, obratni delavski svet in druge oblike samouprave zajemajo v svoj krog vse več državljanov in tako dalje.

Vse večja vloga družbenega upravljanja in drugih oblik socialistične demokracije pa narekuje tudi večjo vlogo družbeno političnih organizacij, zlasti pa Socialistične zveze.

Kako je v tržiški komuni

IZ RAZPRAVE STANETA

Naj spregovorim nekaj o problemih, ki izhajajo iz gospodarstva v naši tržiški komuni in nekaj o stanju in problemih v zvezi z delitvijo dohodka.

Da bi bila stvar jasnejša, naj navedem samo nekatera glavna materialna gibanja in spremembe, ki so razvidne iz indeksov med primerjavo stanja v devetih mesecih letošnjega leta in sta-

MEŠIČA NA PLENUMU

njem v devetih mesecih lani. Ti podatki se nanašajo samo na industrijska podjetja in so naslednji: celotni dohodek 97,8 odstotka, dohodek 93,7 odstotka, čisti dohodek 141,9 odstotka, nedokončana proizvodnja 115,7 odstotka, zaloge gotovih izdelkov 159,4 odstotka in obveznosti 228,8 odstotka.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pred proslavo v Skofji Loki

Vsepovsod živahne priprave

Le še dober teden nas loči od okrajne proslave 20-letnice ljudske revolucije, ki bo v Skofji Loki. Organizatorji proslave imajo polne roke dela, saj se 23. in 24. december naglo bližata. Po dosedanjih predvidevanjih se bo osrednje proslave, ki bo v nedeljo, 24. decembra, ob pol enajsti uri na Mestnem trgu, udeležilo več tisoč ljudi. Na proslavi bo govoril dr. Joža Vilfan. Po proslavi oziroma po veliki ljudskem zborovanju pa bodo v Skofji Loki razne kulturne prireditve in zabave.

Prosiava v Skofji Loki bo poveljala tri pomembne dogodke. Praznovanju 20-letnice vstaje dajeta namreč še posebno obeležje Dan JLA in občinski praznik. - Ves prihodnji teden bo namreč v Skofji Loki potekal v znamenju priprav na proslavo. Na občinski praznik občine Skofja Loka bo čisto v ponedeljek, 18. decembra, ob 15. uri izročili prometu mostova čez Sušičico na Suhi in pri tovarni Šešir ob sedemnajsti uri pa bo slavnostna seja Občinskega ljudskega odbora Skofja Loka.

Pa ne samo Skofja Loka, tudi Poljane bodo pričele praznovati že v nedeljo, 17. decembra. - Ta dan bodo namreč ob 10. uri dopoldne okviru krajevnega praznika odkrili spominsko ploščo in odprli nov trgovski lokal. V soboto, 23. decembra, pa bo tu partizanski kulturni miting, na katerem bodo sodelovali kulturniki IX. korpusa.

V počastitev 20-letnice vstaje je pred kratkim izšel tudi osmi zvezek Loških razgledov. V njem Pavle in France Kavčič pišeta o ustanovitvi Osvobodilne fronte v Skofji Loki in okolici. V sestavku avtorja poudarjata, da je v veličastni in zmagovalni borbi jugoslovanskih narodov prispevalo tudi mesto Skofja Loka in okolica svoj delež. Na stotine borcev v brigadah, odredih, na političnem in drugem organizacijskem delu ter večje število internirancev dokazuje, nadaljujeta avtorja, da je bila Skofja Loka in njena okolica s tisočermi vezni vključena v narodnoosvobodilno

borbo, nad dva tisoč padlih in umrlih pa nam nalaga dolžnost, da čuvamo priborjeno svobodo in da naprej razvijamo oblast delovnih ljudi in socialistično družbo.

V omenjenem članku Pavle in France Kavčič opisujeta tudi ustanovni sestanek OF. Med drugimi avtorja navajata, da so se 20. julija 1941 ob deveti uri dopoldne sestali v gostilniški sobi pri Jožetu Kavčiču naslednji tovariši: Lojze Kebe, Jaka Pintar, Justin Dolinar, Tone Fojkar, Tine Sever, Pavle in Jože Kavčič in Ivo Vramičar. Da bi sestanke potekal v miru in brez presenečenj, je zadalil Pavle Kavčič brata Petra in rFanceta za stražo. Na tem sestanku so imenovali v odbor OF Jaka Pintarja, Justina Dolinarja, Toneta Fojkarja, Pavleta in Jožeta Kavčiča in Iva Vramičarja.

V okviru proslave v Skofji Loki bo tudi srečanje partizanskih enot iz leta 1941. - J. P.

Za invalide še ni povsem poskrbljeno

Pred dnevi je bila v Kranju na OZSZ seja odbora za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov. - Na seji odbora so razpravljali o nekaterih vprašanih invalidskega zavarovanja, o sklepanju pogodb o rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, o poročilu invalidske komisije in o nekaterih drugih zadevah.

Na seji so ponovno ugotovili,

da problemov invalidskega zavarovanja ni mogoče reševati administrativno, temveč je potrebno sodelovati z organi izven okvira OZSZ. Vsestranska povezava bo potrebna predvsem pri rehabilitaciji in zaposlovanju delovnih invalidov in pri rehabilitaciji otrok zavarovanec. Služba invalidskega zavarovanja bo morala razen tega, da bo poskrbela za to, da bo zavarovanec primer hitro in dobro obravnavan, poskrbeti tudi za to, da bo zavarovanec čimprej napoten na rehabilitacijo ali na delo in da bo brez odlašanja dobil vse, kar mu po zakonu pripada. Odbor je predvidel in potrdil ustrezne roke za posamezne faze dela invalidskih zadev.

Clani odbora so razpravljali tudi o anketi Zveznega zavoda o sklepanju in izvajanju pogodb za poklicno rehabilitacijo in zaposlovanje delovnih invalidov. Pri tej anketi je sodelovalo 313 gospodarskih organizacij, 1369 delovnih invalidov in 78 zavodov soc. zavarovanja. Na podlagi omenjene ankete je Zvezni zavod napravil devet bistvenih zadržkov, s katerimi se je odbor v celoti strinjal. Predvsem je anketa jasno pokazala, da je sprejemanju invalidov na delo in na poklicno rehabilitacijo posvečena še premajhna pozornost, da je še 20 odstotkov anketiranih invalidov na neustreznih delovnih mestih, ki jim ne ustrezajo zaradi kvalifikacije ali ogrožanja zdravja in da prejema 44 odstotkov invalidov manjše osebne dohodke kot ostali delavci. Anketa je tudi pokazala, da je 45 odstotkov invalidov zaposlenih brez pogodb. - Glede na to je dolžnost OZSZ, dastalno proučevati problematiko invalidskega zavarovanja. - C. R.

Trgovina na Gorenjskem v prihodnjih petih letih

Pospešeno slediti industriji

CEZ PET LET 640 PRODAJALEN - SE VEČ DENARJA ZA INDUSTRIJSKO BLAGO IN MANJ ZA HRANO - VEČJE ZALOGE, BOLJŠA IZBIRA IN MANJ VZROKOV ZA POTOŠNIKOVO NEGODOVANJE

Industrija se pri nas izredno hitro razvija, obenem z njo pa je potrebno razvijati tudi trgovino, da bo ta sposoben posrednik med proizvodnjo in potrošnjo. Ne bi mogli trditi, da trgovina sedaj popolnoma zadostuje svojim nalogam, proizvodnja in kupna moč prebivalstva pa še vnaprej stalno naraščata. To so tudi vzroki za to, da je bilo potrebno predvideti prihodnji razvoj trgovine. Pri Trgovinski zbornici za okraj Kranj so izdelali plan perspektivnega razvoja trgovine na Gorenjskem v razdobju od leta 1961 do leta 1965. Omenjeni plan bo na eni izmed prihodnjih sej obravnavala tudi Okrajni ljudski odbor, že to-

krat pa si oglejmo nekatere podatke, ki nazorno ilustrirajo, kako se bo razvijala gorenjska trgovina.

Celotni blagovni promet, ki ga bodo opravile gospodarske organizacije, se bo v primerjavi z lanskim letom zvišal za več kot 19 milijard dinarjev ali za 67 odstotkov. Samo promet trgovine na drobno naj bi leta 1965 znašal 27,7 milijard dinarjev, trgovine na debelo pa 20,4 milijard. Vzrok temu, da bo promet grosistične trgovine občutno manjši od prometa trgovine na drobno, je med drugim v tem, ker bodo v prihodnje maloprodajne organizacije navezale še tesnejše stike s samimi proizvajalci in se bo torej pomen grosistične trgovine postopoma zmanjševal.

Struktura prometa se bo še vnaprej spreminjala v korist trajnejših potrošniških dobrin. Močno se bodo povečale zaloge, kar bo omogočilo tudi večjo in stalno izbiro industrijskega blaga. To bo omogočilo povečanje obratnih sredstev za okoli 40 odstotkov. Prav pomanjkanje teh sredstev prinaša sedaj v naše trgovine vr-

sto nevesčnosti, kot na primer majhno izbiro blaga in nestalne zaloge.

Posebno pozornost bo v prihodnjem obdobju potrebno posvetiti povečanju zmogljivosti maloprodajne trgovine in izboljšanju njene tehnične opreme. Perspektivni plan predvideva, da bi se malo-prodajno omrežje razširilo za 42 obratov. Tako bi imeli na Gorenjskem v letu 1965 že 640 prodajal. Med največjimi novimi obrati naj omenimo veleblagovnico in samopostrežno trgovino v Kranju, blagovnico za prodajo industrijskega blaga v Tržiču in v Radovljici. Razen omenjenih bo po raznih gorenjskih krajih zgrajenih še 8 večjih samopostrežnih trgovin za živila in 12 paviljonov za prodajo živil in industrijskega blaga. V turističnih krajih se bo pomnožilo število sezonskih prodajal in prodajnih mest (kioskov, stojnic, paviljonov); razen teh bo potrebno urediti še več servisov za goriva in maziva za nemoteno oskrbo naraščajočega prometa. Ob teh servisih naj bi bili nameščeni tudi avtomati in kioski.

Obenem bo seveda potrebno

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZADALI SO SI POMEMBNE NALOGE

Po občinski konferenci Ljudske mladine v Kranju je novi komite pričel z delom, ki ga je nakazala konferenca. Novi komite meni, da je potrebno najprej organizacijsko utrditi sistem dela komisij in skupin komiteja. Po lanskem plenumu okrajnega komiteja skupinsko delo še ni povsem zaživelo in zato bodo prav temu problemu posvetili dokaj pozornosti. V obdobju, v katerem smo, jih čakajo pomembne naloge pri organizaciji kongresa LMS, ki bo v Kranju. Tudi mladinske organizacije na vasi, v gospodarskih organizacijah in pa na šolah bodo morale s pospešeno aktivnostjo pripraviti kongres. Prav zato so nekatere naloge, pred katerimi stojijo te organizacije, še toliko pomembnejše.

Aktivni Ljudske mladine v gospodarskih organizacijah kranjske občine se bodo morale utrditi v posameznih ekonomskih enotah. V tem krogu bodo lahko najtermeljiteje posegle v življenjska vprašanja vsakega mladega človeka posebej. Tega se v Kranju zavedajo. Zato je tudi to ena izmed nalog, ki so si jo zadali. Ugotovili so, da bo potrebno ustanoviti tudi mladinske aktivne na kmetijskih posevstvih. Tu naj bi Ljudska mladina po svojih močeh prispevala k obravnavanju nekaterih aktualnih problemov pr inas. Ugotavljajo, da se v kranjski občini še vedno niso uveljavile mladinske organizacije v okviru stanovanjskih skupnosti. Tudi na šolah aktivni Ljudske mladine v posameznih razredih še niso dovolj močni. V letošnjem letu bodo skrbeli za to! Na področju društvene aktivnosti so si edini, da bo treba več sil posvetiti mladini in prostemu času. Velike naloge so si v Kranju zadali tudi na področju idejnega

dela. Ne samo na področju izobraževanja članstva, ki aktivno deluje v vodstvih mladinskih organizacij, temveč za vso mladino. Tako bodo pripravili kopico seminarjev, političnih šol, predavanj. Navezali bodo tesnejše stike s sorodnimi komisijami pri ostalih organizacijah. Tudi filmski vzgoji se nameravajo posvetiti. Se posebno velike naloge pa jih čakajo ob družbenem upravljanju in delavskem samoupravljanju. Danes, vsaj tako ugotavljajo, so se mladi ljudje v Kranju na teh področjih že uveljavili. Zato je morda napak govoriti o predstavnstvu mladine v teh organih, ampak gre tu za aktivno delo. - J. K.

Družba veliko pomaga

Telefonist Ignac Ušlaker se je te dni vrnil iz Skopja. Tam je prisostvoval kot delegat na IV. kongresu Zveze slepih Jugoslavije, ki je bil pretekli petek in sobota.

Na kongresu, kot je povedal tovariš Ušlaker, je bilo prebranih več referatov, o problemih in o perspektivah organizacije slepih. Tovarišica Lidija Sentjurčeva pa je v imenu predsednika republike izročila organizaciji slepih Red dela z rdečo zastavo, s katerim je bila odklikovana za plodno delo in skrb za članstvo in skupnost. Tovariša Tita so sprejeli v to organizacijo kot častnega člana.

Na kongresu so ugotovili, da imajo v nekaterih drugih republikah še dokaj več nerešenih problemov v zvezi s slepimi kot pri nas. Toda te težave so v glavnem objektivnega značaja, spričo manj razvite industrije, prosvetnih ustanov itd. To je tudi posledica, da je zajeto manjše število slepih v ustrezne šole, da jih ni toliko zaposlenih in da so nasploh njihove materialne razmere težje. Vendar to nikakor ne pomeni, da se tam ljudska oblast ne zanima za te težave slepih. Povsod daje družba veliko pomoč, seveda v skladu z obstoječimi možnostmi. Razmere slepih pri nas na Gorenjskem so precej dobre. V našem okraju je 38 takih (od skupnega števila 234), ki so zaposleni. Skupno s tistimi, ki so zaposleni še v Domu slepih v Skofji Loki, jih je 42 z rednimi lastnimi zaslužki. Prav zdaj pa imajo znova 6 slepih telefonistov, ki so ob ustrezni izobrazbi napravili še poseben tečaj in jim zdaj iščejo zaposlitve. V sklopu sploš-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pred Dnevom Jugoslovanske ljudske armade

Pripravljen pester program

Dvaletletnico JLA bodo tudi v jeseniški komuni slovesno praznovali.

Po vseh krajih v jeseniški komuni bo več proslav in raznih drugih kulturnih in športnih prireditelj, kjer se bodo srečali člani najrazličnejših organizacij s pripadniki Jugoslovanske ljudske armade. Člani krajevnih organizacij Socialistične zveze bodo obiskali posamezne karavle, se zanimali za življenje vojakov in jim izročili tudi darila.

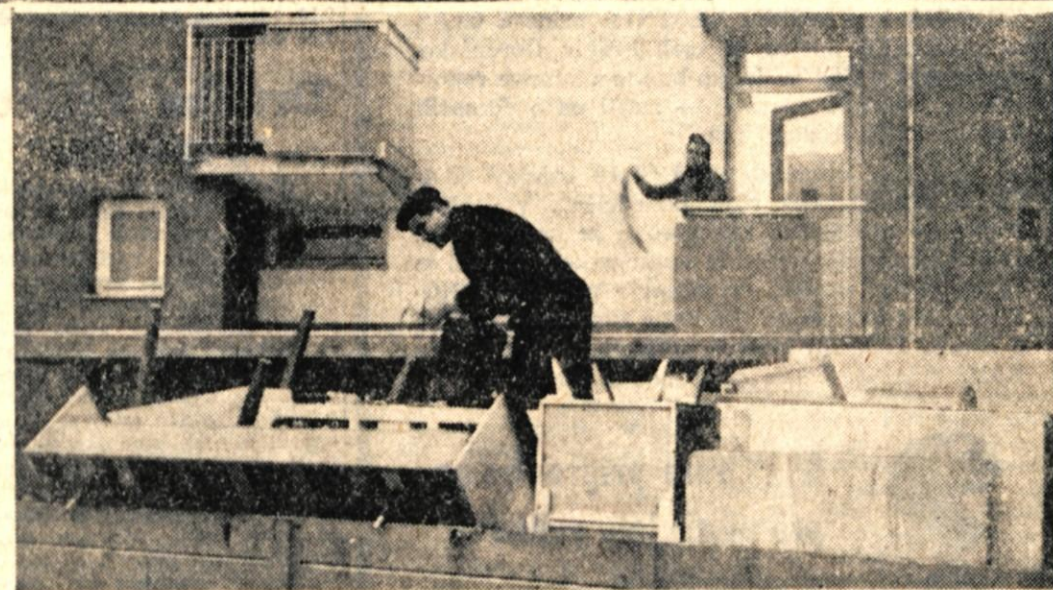
V počastitev Dneva JLA bo med drugimi prireditvami na sporedu tudi telmovanje z zračno puško, ki ga bo organiziral v nedeljo, 17. decembra, Center za izvenamradno vzgojo na Jesenicah. Istega dne bo ob 10. uri dopoldne v gledališču - Toneta Cufarja - kulturno-umetniška skupina garnizona iz Tolmina izvedla svoj program. Nastopili bodo z instrumentalnim kvartetom, folkloro itd. Posebna zanimivost na tej prireditvi bo-

sta tudi razgovora s svetovnim rekorderjem v smučarskih skokih Jožetom Silbarjem in šahovskim vele mojstrom Boro Ivkovim. Na večer pred praznikom JLA bodo člani garnizona iz Tolmina isti program izvedli tudi v Zirovnici.

Med drugimi bodo letos v jeseniški občini obiskale karavle tudi gospodarske organizacije in bodo prevzele tudi pokroviteljstvo nad posameznimi karavli. Nekateri emote JLA pa si bodo ogledale v teh dneh podjetja na Jesenicah, zlasti pa Železarno.

21. decembra dopoldne bo v počastitev praznika JLA v domu TVD -Partizan- na Jesenicah svečana akademija za vse osnovne šole na Jesenicah, ob 16. uri bo akademija za gimnazijo, ob 19.30 uri pa za vse občane. Akademijo bodo pripravili člani TVD -Partizan- z Jesenic. Na Dan JLA pa bo predsednik ObLO Jesenice, Franc Treven, sprejel najboljše vojske. - M. Z.

TOKRAT V SLIKI • TOKRAT V SLIKI

Včasih je bilo v navadi, da se ljudje v zimskih mesecih sploh niso preseljevali v nova domovanja. Navsezadnje selitev v zimskem mrazu res ni prijetna. Zdaj pa je, kot kaže, stanovanjska stiska hujša od vsake zmrzali. Ljudje ji kljubujejo za vsako ceno. To vidimo v teh dneh tudi pred novo zgrajenimi stanovanjskimi bloki na Zlatem polju v Kranju. Poslopje ob Blejski cesti je godno za vselitev. Srečni lastniki novih stanovanj se na vrat na nos vseljujejo. Pri tem je nastala prava babilonska zmešnjava selitvenih voz, preseljevalcev in pohištva pred poslopjem. Kakšna zmeda je bila šele na tesnih stopniščih, si lahko mislimo

20 LJUDSKE LET REVOLUCIJE

GORJANI V DOLINI

Po tako imenovani julijski vstaji na Gorenjskem, ki je prišla do svojega vrhca v smelnih pripravah za napad na Begunje v začetku avgusta 1941. leta in se je na žalost končala z žrtvami pod Storiščem, na Dobriču in na Jelovici, je med prebivalstvom nastala določena negotovost. Toda Cankarjev bataljon, ki je ostal kot edina in tudi dobro prekaljena udarna partizanska enota, je v jeseni začel pripravljati novo vstajo. Pogoji so dozorevali v decembru in enote tega bataljona so bile na območju obeh Sor in v jeseniškem in blejskem predelu organizatorji nove vstaje. Po nekaterih uspešnih akcijah, zlasti potem, ko so na Rovtjah potolkli 48 nemških policistov, so ljudje znova podpirali misel o možnosti splošnega upora in so bili pripravljeni pomagati oziroma sodelovati.

Najprej je do tega revolucionarnega gibanja prišlo v Gorjah pri Bledu. Že trinajstega decembra je bilo tam množično zborovanje, na katerem so ljudje javno in odkrito govorili o vstaji in celo o podrobnih načrtih. Vsi sposobni moški iz blejske okolice naj bi se zbrali v Gorjah. Čez Pokljuko naj bi krenili na Koprivnik in se z uporniki vseh teh krajev spustili v dolino. V Nornju bi ustavili jutranji vlak z Jesenic in se kar z njim potegnili do Bistrice. Tam bi razorožili postojanko in vsa bohinjška dolina bi bila osvobodena. Hkrati bi tam ustavili tudi vlak iz Podbrda, kar bi bil znak Jesenicom, ki so se tudi pripravljali na vstajo, da je v Bohinju stvar uspeša.

IN VLAKI NISO ZAMUDILI

Ljudje so z nestrpnostjo pričakovali ta dogodek. Naslednji dan — 14. decembra — se je zbralo v Gorjah približno 150 moških, ki so bili pripravljani za boj. Hudo je snežilo in mraz je bil, ko so krenili na pot proti Pokljuki in naprej. Na Gorjušah in Koprivniku so se ponoči dokončno formirali in pripravili. Borci so vodili Stane Bokal, Franc Benigar in Stanko Kocijančič. Potem se je kakih 300 borcev spustilo kot močnejši plaz v temi proti Nornju v dolino. Na železniški tir in preko ceste so začele padati visoke smreke — uporniki so začeli pripravljati obrambo.

Bila je še tema, ko je po cesti pripeljal tovornjak. Uporniki so se sprva veselili, češ da jim je prišla pomoč z Jesenic, toda kaj kmalu so izza tovornjaka začeli padati svinčenke. Bili so Nemci. So bili izdani? Ni bilo časa za razmišljanje. Vnel se je boj. Tri sto fantov in mož: drvarji, železarji in planšarji, ki so se bili dan prej zbrali, Nemcem niso bili kos. Pa tudi orožja ni bilo. Začeli so se umikati. Ko se je 15. de-

cembra zdanilo, so samo še Nemci hodili od hiše do hiše in se maščevali nad ljudmi. Pet hiš so zažgali. V ogenj so vrgli dva fanta, živa, mnoge ljudi iz Nornja, Koprivnika in Gorjuš pa so odpeljali v internacijo.

Vstaja je bila zadušena. Ko je pripeljal jutranji vlak z Jesenic, je vozil mimo gorečih hiš naprej proti Bistrici. In tudi vlak iz Bistrice proti Jesenicam ni zamudil, kar je vso dolino in jeseniški kot navdalo z zlo slutnjo. Neuspehu so delno pripomogle nekatere informacije v zgornjem delu doline, češ da je Tomaž Godec odložil vstajo, delno nezadostna oborožitev in organizacijske sposobnosti upornikov, ki razen revolucionarne zavesti in pripravljenosti za boj, niso imeli drugih sposobnosti za spopad z Nemci. Vendar vse to ni zlomilo volje ljudi, ki so po tem dogodku na tiho pomagali uporniškiemu gibanju v svojem kraju.

Z razprave na II. plenumu GO SZDL Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prav gotovo so ti podatki takci, da zaslužijo podrobne razprave v okviru komune, zlasti še zato, ker pri vseh negativnih pokazateljih občutno odstopajo le določena podjetja, nekaj iz objektivnih, veliko pa tudi iz subjektivnih vzrokov. Pregled podatkov v celoti vzeto pa kaže na to, da so se odnosi bistveno menjali in da v sedanjem obdobju prihaja do izraza dejstvo, da kolektiv kot celota postaja gospodar in da lahko odločilno vpliva na svoje stanje. Takoj pri tem pa bi rad povedal, da imamo pri nas še gospodarske organizacije, ki svoje gospodarstvo vodijo tako, da gre iz rok v usta brez kakršnekoli perspektive za prihodnost. V vsakdanjem življenju postaja komunna središče vsega gospodarskega družbeno-političnega življenja, vendar so nekatere stvari premikajo veliko prepočas. V komuni imamo na primer dva kolektiva, ki imata proizvodnje enake stroke, vendar ni med njima, vsaj do sedaj ne, nikakršnega poslovnega sodelovanja. Da do tega ne pride, ni nobenih objektivnih vzrokov, temveč samo subjektivni.

ŠKODLJIVA INDIVIDUALNOST

Gospodarske organizacije so po strukturalno združene v različnih združenjih in zbornicah, vendar mislim, da je veliko premalo tesnega sodelovanja med njimi v komuni. Cestokrat se dogajajo primeri, da bi gospodarske organizacije v komuni brez škode za sebe lahko odločilno pomagale drugi gospodarski organizaciji, vendar je pot do tega zelo dolga.

Ljudje in dogodki

Pariška politična nedelja je bila kratka, saj so razgovori med generalom de Gaullem in »starecom«
Rene«
potekali samo štiri ure in obisk je bil v duhu nemške točnosti zaključen v predpisanim času. Ta pariška nedelja je značilna po dveh okoliščinah: na pariških ulicah so se pojavili napisi proti kanclerju Adenauerju in de Gaulle bi moral odstopiti od svojega stališča, da berlinsko vprašanje še ni zrelo za pogajanje in da bi vsaka naglica bolj škodovala kot koristila. Po mnenju de Gaulle se še vedno časi, da se zahodne države v Berlinu vdajo, če Hruščev ob berlinskem vzroku ne bi želel popustiti v svojih ocenah. »Stareca z Rene«
to ni presejalo, saj je z dušo in telesom na njegovi strani, zlasti glede osnovnih postavk, da položaja v Berlinu nima smila spreminjati, ker bi vsako spreminjanje šlo na škodo zahodnih pravice. Do te mere sta si bila Adenauer in de Gaulle enotna v mišljenju. Toda za Adenauerja pomeni navajanje de Gaullejeve ideje tveganje, ki lahko privede do razkroja znotraj zahodnega tabora.

Anglosaški državi Velika Britanija in ZDA namreč ubirata v berlinskem problemu drugačno smer, ki sta jo pripravljali pripeljati do konca tudi brez francoske naveze. Zato se je Adenauer v Washingtonskih razgovorih odločil stopiti na ameriško stran in Amerikancem obljubil, da bo svojega evropskega brata generala de Gaulle prepračil o nujnosti enotnega nastopa za-

pariškimi srečanjem napovedan že sestanek na Bermudih med Kennedyjem in Macmillanom, je na mestu pripomba, da je francosko-berlinska varianta samo postranskega pomena in za ceno enotnosti najbrž ne bo tvegana. Bolj verjetno je, da bo zahodna enotnost skovana na ameriški način.

Pariško nedeljsko prepričevanje je napravilo vtis politične

potekel v znaku pričakovanja, kakšne oblike gospodarske navezave utegne ameriška vlada predlagati.

Ameriški predsednik je pred kratkim ponovil staro angleško pravilo, ki je postalo življenjsko geslo Velike Britanije, »izvažati ali pa umreti«. To geslo je ameriško gospodarstvo našlo v praktični preizkušnji. Povečanje uvoza bi v znatni meri odpravilo

Nesrečna pariška zavora

formalnosti. Za vprašanja, ki so bila bolj postranskega pomena za obe državi, oba državnika nista imela več časa, da bi jih temeljito pretresla. Tako nista načela spornega jabolka nemško-francoskih odnosov glede kmetijske politike v skupnem trišču. Ker je razdalja med Ameriko in Evropo na gospodarskem področju vedno manjša, postaja kmetijska politika postranskega pomena, zakaj Kennedy je pred kratkim napovedal, da se bodo Združene države morale bolj določeno povežati z gospodarskimi zvezami v Zahodni Evropi. Tako je ta prijateljski sestanek

ameriške gospodarske popadke. Na evropski celini (povezani v enotno gospodarsko zvezo) bi Amerikanci radi našli nezaneslivejšje kupce za svoje viške. Predsednik je napovedal novi stil ameriške gospodarske in trgovinske politike. Štük z zahodnoevropskim trgovom bi Amerika našla s pomočjo izravnavne carine, ki bi ameriški industriji odprla možnost, da se prime konkurenčnega tekmovanja na resnično konkurenčni osnovi »za vse enako«. S tem v zvezi pa napovedujejo gospodarsko sodelovanje Zahoda, ki bi zamenjalo sedanjo stopnjo vojaške zveze.

Zdravko Tomažev

TE DNI PO SVETU

● **Letalski napadi**
Iz Leopoldville se je zvedelo, da so vojaške operacije mednarodnih sil, ki so jih v zadnjih 24 urah postrili in razširili na nove cilje, razvijajo po napredni določenem načrtu, ki naj zagotovi vse pogoje za nagel odločilni napad.

Po mnenju vojaških izvedencev imajo sile OZN v svojih rokah glavne komunikacije v Elizabethvillu.

● **Sestanek zunanjih ministrov v Parizu**

V Parizu so se sestali zunanji ministri ZDA, Velike Britanije in Francije, ki razpravljajo o berlinskem problemu pa so pritegnili tudi zahodnonemškega zunanjega ministra Schrödera. Francoski uradni krogi pravijo, da so največ pozornosti posvetili razvoju dogodka v Katangi. Britanci in Francozi nasprotujejo vojaški akciji mednarodnih sil v Katangi, medtem ko jo ZDA podpirajo.

● **Stirinajski dni splošne stavke**

Položaj v Dominikanski republiki po 14 dneh splošne stavke je še vedno nejasen in do skrajnosti napet. Razširjeno stavkarsko gibanje, ki je do sedaj vzdržalo pritisk vojaških sil, še vedno zahteva odstop predsednika Balaguera.

Videi je, da je Balaguer ponovno zahteval od voditeljev zmerne opozicije naj začnejo pogovore za oblikovanje prehodne koalicijske vlade, ki bi vladala v državi do volitev v maju prihodnjega leta. Te brezupne poskuse Balaguera podpira vojaštvo.

● **Navezava diplomatskih odnosov**

Zunanji minister centralne kongoske vlade Bomboko je dopotoval iz Pariza v Bruselj. Z belgijskim zunanjim ministrom Spaakom se je pogovarjal o obnovitvi diplomatskih odnosov med Belgijo in Kongom.

● **Pred izrekom sodbe**
V sodni dvorani v Jeruzalemu so začeli brati obsodbo proti biv-

šemu polkovniku SS Adolfu Eichmannu. Brez kakršnega koli vidnega razburjenja je obtožene v svoji stekleni kabini stoji poslušal obrazložitev sodbe, ki obsega čez 100 tisoč besed. Pričakujejo, da bodo sodbo izrekli v petek ali pa morda šele v začetku prihodnjega tedna. Pred tem bosta še enkrat govorila obtoženeec in njegov zagovornik.

● **Mejni spor med Indijo in Kitajsko**

V Londonu komentirajo mejni spor med Indijo in LR Kitajsko in ugotavljajo, da ni nobenih znakov, da bi se pomiril gorčen spor med Indijo in Kitajsko zaradi mej in nekaterih področij Himalaje. Zadnje izjave na obeh straneh potrjujejo, da je spor do bil resen prizvok. Nehru je v parlamentu povedal, da bo indijska vojska z orožjem vrnila zavzeta mejna področja, če Kitajsko ne bo prenehala z izzivanjem na meji. Rekel je, da to ne pomeni, da se je Indija odrekla rešitve mejnega spora na mirnem načinu.

● **Razprava o kitajskem predstavnstvu**

V Generalni skupščini so nadaljevali razpravo o sprejetju LR Kitajске v organizacijo Združenih narodov. Med govorniki je bil tudi jugoslovanski zastopnik, ki se je zavezal za sprejem te velike države v svetovno organizacijo. Generalna skupščina bo razpravo nadaljevala, saj je prijavljenih še 33 govornikov.

● **Zahodnoberlinski župan v Parizu**

Zahodnoberlinski župan Willy Brandt je prišel v Pariz, kjer se bo sestal z zahodnimi zunanjimi ministri. Na letališču ni hotel razpravljati o novem zahodnem predlogu, da bi Zahodni Berlin postavili pod skrbništvo organizacije Združenih narodov.

● **Begunci iz Katange**
Letalo s prvo skupino belgijskih beguncev iz Katange je prispelo v Bruselj.

Pospešeno slediti industriji

(Nadaljevanje s 6. strani)

povečati tudi skladišča. Plan predvideva povečanje skladiščnega prostora za 12.000 kvadratnih metrov površine, kar bi zadoščalo za 500 vagonov raznega trgovskega blaga. Urejenih naj bi bilo tudi več hladilnih prostorov, ki bi zadoščali za skladiščenje 100 ton hitro pokvarljivih živil.

Trgovska podjetja bodo v prihodnjih petih letih nabavila (po predvidevanju omenjenega plana) 54 motornih vozil, s katerimi bodo lahko znatno pospešila dovoz in razvoj blaga.

Za tako povečanje zmogljivosti

trgovine in izboljšanje njenih uslug bi morali v prihodnjih petih letih skupaj vložiti v to panogo 1 milijardo in 740 milijonov dinarjev. Sredstva se bodo, kot predvideva perspektivni plan, zbirala iz lastnih sredstev trgovskih podjetij, iz sredstev drugih gospodarskih organizacij, iz občinskega investicijskega sklada, okrajnega IS in republiškega IS. Posebno proizvodna podjetja bodo v novem gospodarskem sistemu morala v večji meri sicerbiti za razširitev trgovskih podjetij, seveda s sodelovanjem in pomočjo komun. — M. S.

GLAS v jubilejnim letu

1962. leta slavi GLAS 15-letnico
svojega izhajanja

GLAS je najbolj bran časopis
na Gorenjskem

V rubrikah JESENISKI KOVINAR, KRANJSKI GLAS, LOSKI DELAVEC, RADOVLJSKA KOMUNA in TRZIŠKI VESTNIK prinaša GLAS najrazličnejše novice iz vseh krajev Gorenjske. Razen tega v GLASU lahko berete zanimive reportaže iz različnih področij — zlasti pa o domačih krajih, ljudeh in dogodkih.

Z novim letom bo začel GLAS izdajati GLASOVO PANORAMO vsak ponedeljek. V PANORAMI so objavljene zanimivosti iz vsega sveta, krajše reportaže, črtice in humoreske, sestavki iz znanosti in tehnike, za pionirje prinaša PANORAMA Mlado rast, za ljubitelje filma pa sestavke o filmih, filmskih zvrsteh, igralcih itd.; v PANORAMI NAJDETE šale in drobne slikanice.

GLAS vam pripravlja za
prihodnje leto veliko
presenečenje

Zato se že sada naročite na GLAS, da ne bo prepozno

Družba veliko pomaga

(Nadaljevanje s 1. strani)

nega usposabljanja slepih za delo pa je zelo pomemben nov rehabilitacijski center v Škofljokem Domu, in sicer za kovinsko stroko. Doslej so tam v glavnem poučevali izdelovanje ščetk, košar in podobno. Zdaj pa bodo tiste, ki bodo imeli za to veselje in tudi druge sposobnosti, poučevali tudi v kovinski stroki oziroma jih seznanili z nekaterimi fazami dela iz te stroke, ki so primerne za slepe. Za ta center že montirajo tam ustrezne stroje in udeleženci se bodo vadili izdelovati razne navoje, vijake itd.

Taka in podobna je pomoč družbe, da se čimveč slepih usposobi za lastno življenje. To pomeni hkrati tudi njihovo moralno rehabilitacijo, ker jih dviga v vrsto vseh drugih enakopravnih proizvajalcev — graditeljev nove družbe.

— K. M.

Trboveljski „Slavček“ na Jesenicah

Trboveljski svobodaši so v soboto in nedeljo vrnil obisk jeseniškim svobodašem, ki so gostovali lansko leto v Trbovljah. Le-ti so privedli ob 18. uri v Cufarjevem gledališču koncert za šolsko mladino, ob 20. uri pa za odrasle. V prvem delu programa so peli solisti pesmi revirskih pesnikov, ki jih je uglasbil Jože Skrinjar. Pete in delno recitirane pesmi zasavskih rudarjev so ustvarile prisen kontakt med izvajalci in poslušalci. Navdušenje se je stopnjevalo od točke do točke in lahko bi rekli, da se je večer spremenil v tovariško manifestacijo med jeseniškimi železarji in trboveljskimi rudarji.

V drugem delu je nastopil mešani pevski zbor »Slavček«. Zapel je umetne in narodne pesmi naših in tujih narodov. Za dobro nastudiran in kvalitetno podan program so bili deležni pevcu pod vodstvom Jožeta Skrinjarja zaslužnega priznanja.

P. U.

Kranj, Tržič, Preddvor, Ljubljana, Maribor, Portorož, Detroit

ZAPIS PO PLENUMU OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA NA JESENICAH

PORAST SKLADOV

Z namenom, da bi bili člani Občinskega sindikalnega sveta na Jesenicah bolj seznanjeni s konkretnimi gospodarskimi rezultati v prvih devetih mesecih letos, je gospodarska komisija pri OBSS za ta plenum pripravila izčrpno poročilo, v katerem je konkretno zajela vse panoge gospodarstva in slabe in dobre strani gospodarjenja.

Ce pogledamo notranjo delitev za vse gospodarske panoge na območju jeseniške občine, ugotovi-

panogah gospodarstva. Izjema so le komunalna podjetja, kjer so padli osebni dohodki v primerjavi

Do 31. januarja prihodnjega leta naj bi izvedle občne zbornice podružnice prosvetnih in znanstvenih delavcev, zdravstvo, trgovina, gostinstvo, zavodi in ustanove. Do 15. marca pa obrtni in komunalni delavci, gozdni, gradbeni, promet ter kmetijstvo in industrija.

Za nadaljnje boljše in remoteo delo je plenum sprejel predlog predsedstva, da se to poveča iz 15 na 21 članov. Iz plenuma pa da se izloči 21 članov. Od tega 16 zaradi nedelavnosti, 2 zaradi bolezni, 2 zaradi študija in 1 zaradi vsakodnevnih vožnje v Tržič.

Z. Anderle

Jeseniški KOVINAR

mo, da so materialni stroški mnogo narasli in da zaznamujejo padec narodnega dohodka za 9,4%. Vzporedno s tem pa vidimo dokajšnjo porast skladov, kar je zelo pozitivno. Iz podrobne analize po panogah je razvidno, da na sklade največ odvajajo kmetijstvo, komunalna podjetja in gradbeništvo, manj pa industrija, obrt, trgovina in gostinstvo. V devetih mesecih je bil bruto produkt napram letnemu planu realiziran 81%, materialni stroški 89,2%, narodni dohodek 64,6%, čisti dohodek 71,5%, osebni dohodki 63,5% in dohodki za sklade 99,98%.

z letom 1959 za 2,7% in z letom 1960 za 20,8%. V dokaj živahni razpravi je bilo precej kritike na račun nekaterih uslužnostnih in obrtnih dejavnosti, ki so precejkrat povod za nezadovoljstvo in nepotrebno negotovanje prebivalcev na področju občine. Povsem upravičena je bila kritika na račun slabe preskrbe prebivalcev s kruhom. Se vedno so primeri, da prodajajo več dni star kruh, slaba kvaliteta in da so prodajalci nevljudni! Pri vsem tem pa se celo pripeti, da prebivalci ostanejo brez kruha celo čez teden.

Nadalje so člani razpravljali o združitvi trgovskih podjetij »Zarje« in »Rožce«. Dovolj žalostno je, da sta pri tem ovira samo dva človeka, ki ne najdeta skupnega jezika.

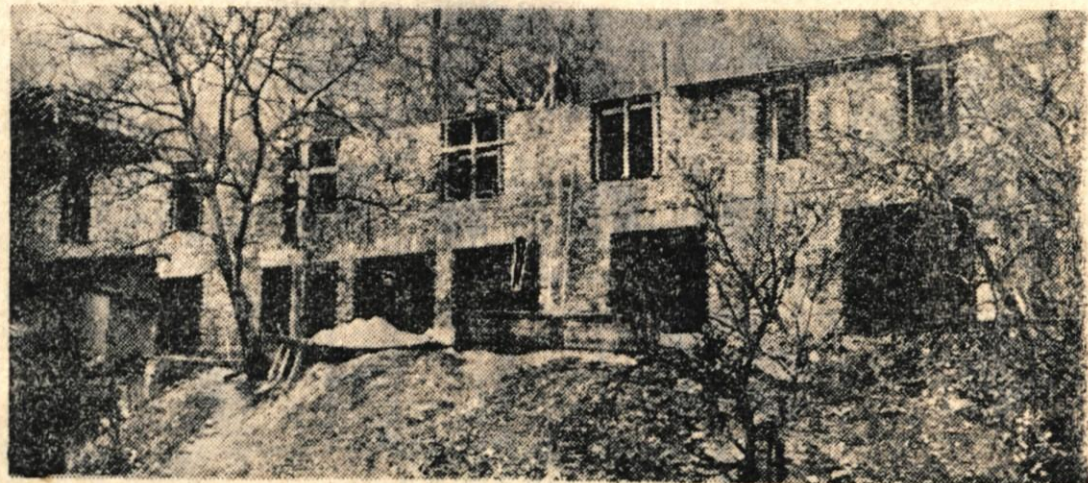
Na plenumu je bil sprejet tudi vrstni red, kako bodo potekali občni zbori sindikalnih podružnic.

Seja OBLO Jesenice

O GOSPODARJENJU V PRVIH 9 MESECIH

Jesenice, 12. decembra - Včeraj popoldne je bila »Pri Jelenu« seja Občinskega ljudskega odbora Jesenice. Na ločenih sejah sta oba zborna med drugim obravnavala gospodarjenje gospodarskih organizacij in o gibanju osebnih dohodkov v jeseniški občini v prvih 9 mesecih letos. Razen tega pa še o ukinitve Zavoda za stanovanjsko in komunalno gradnjo na Jesenicah, o programu občinskega stanovanjskega sklada in o drugim.

Na skupni seji obeh zborov OBLO Jesenice so bila na dnevnem redu nekatera imenovanja.

Novi mesno predelovalni obrati na Jesenicah

Izobraževanje komunistov v jeseniški občini DVA SEMINARJA

Na zadnji seji ideološke komisije pri Občinskem komiteju Zveze komunistov v jeseniški občini so govorili o nalogah na idejno-političnem področju, kot jih je nakazal nedavni III. plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Dometili so se tudi, da bodo gradivo s tega plenuma preštudirali komunisti po vseh organizacijah.

V zvezi s tem bodo organizirali za vodstva organizacij ZK v podjetjih poseben seminar, ki bo od 14. do 16. decembra v Bohinju. Na seminarju bodo govorili o metodah in oblikah dela Zveze komunistov v novem obdobju družbeno-ekonomskega razvoja, nadalje o ideološkem delu v spremenjenih družbenih odnosih, razen tega pa še o nekaterih problemih dela političnih organizacij, o osnutku nove ustave, o najaktualnejših zunanjepolitičnih dogodkih in o sistemu vođenja sestankov.

Drugi seminar, ki ga bodo organizirali za sekretarje pa bo od 25. do 27. decembra na Jesenicah. Na tem seminarju bodo sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov govorili o nadaljnjem razvoju Zveze komunistov v luči III. plenuma CK ZKJ in o nadaljnjem ideološkem delu komunistov Slovenije, na drugem pa člani Okrajnega komiteja Zveze komunistov iz Kranja.

Po novem letu bosta na Jesenicah začela z delom še dva oddelka politične šole, in sicer v prvem bodo zajeti komunisti iz Zelezarne in bo tudi učni program prilagojen razmeram v Zelezarni. Drugi pa bo za komuniste, ki delajo na terenu. Oba oddelka politične šole bo obiskovalo okoli 70 komunistov. - M. Z.

Obisk v Gorjah

V krizi med vasjo in mestom

Gorje pri Bledu je izrazito zadleže jeseniškega delavskega središča. Saj se vozi iz Gorj na Jesenice vsak dan približno 400 delavcev. Čeprav je Bled teritorialno bližji še vedno zaposluje le neznamen del ljudi na dveh žagah in v gostinstvu oziroma turizmu. Verjetno še marsikdo izmed teh delavcev, ki se iz Gorj vsako jutro odpravljajo na Jesenice, raz-

imeli več lastne udobnosti, laže bodo izobraževali svoje otroke in lepše zabavno in prosvetno življenje bodo našli v takih središčih. Seveda ni zanikati tudi določenih prednosti stanovanja v kmetkem zaledju. Vendar še sodanje življenje kaže, da je treba videti obe plati. Pri tem je namreč stvar urbanistične ureditve naših krajev, politike stanovanj-

Radovljiska KOMUNA

mišlja o perspektivah tega življenja. Posameznik danes plača navadno 600 dinarjev za vozovnico in tako gre že več let. Toda današnje razmere, sprostitve določenih ekonomskih zakonov ter komunalni in urbanistični razvoj bo v kratkem zelo ostro postavil v ospredje vprašanje, kam naj se usmeri vas Gorje - v delavsko naselje jeseniškega središča ali pa v kmetijsko zaledje. To ni samo stvar urbanistov, strokovnjakov in odbornikov, marveč samega prebivalstva.

Gre v osnovi za to, da sami prebivalci, zlasti tisti, ki so zaposleni, začno razmišljati o perspektivi tega kraja. Naj pri tem vzamemo že samo ceno vozovnic. Poleg 600 dinarjev, kolikor posamezniki plačujejo za vozovnice, plača kolektiv Zelezarne v povprečju še 5300 dinarjev za tiste, ki se vozijo z avtobusom. Nekateri delavci pa, ki se vozijo iz bolj oddaljenih krajev, imajo skoraj enako visoke stroške prevoza na delo, kakršni so njihovi mesečni prejemki. Tako sama Zelezarna, da omenimo ta kolektiv, ker zaposluje večino delavcev iz Gorj, plačuje letno težke milijone dinarjev samo za prevoze.

Toda ti izdatki bodo postali predmet vse čestih razprav pred kolektivom spriču novega gospodarskega sistema in počasi, bodo te stroške prenašali na zainteresirane posameznike. Skladno s temi cilji bodo seveda usmerjali tudi stanovanjsko politiko, to pomeni, da bodo v daljši prihodnosti skušali nuditi svojim delavcem stanovanja v bližini zaposlitve. - To bo namreč tudi v dobro posameznikov, zakaj s stanovanjem bližje zaposlitvi, bližje kulturnemu in delavskemu središču bodo

skle gradnje, stvar družbenega in političnega izživljanja naših ljudi, stvar razvoja prometnih zvez in podobno.

Danes preživlja Gorje določeno krizo med mestom in vasjo, in sicer prav zaradi tega, ker tu ni nakazane jasne poti. To se vidi tudi iz tega, da v tem kraju skoraj ni bilo pomembne stanovanjske gradnje, če izvzamemo nekaj blokov Gozdnega gospodarstva. Rešitve pa ne bodo prinesli strokovnjaki, marveč jo mora iskati in nakazati v prvi vrsti sam kraj, to se pravi sami prebivalci. To bo ena izmed nalog Krajevnega odbora SZDL, ki bo moral organizirati in usmerjati te razprave in iskati take rešitve, ki najbolj ustrezajo prebivalstvu. Ta zadeva pa se seveda vse bolj postavlja v ospredje v vseh okoliših industrijskih središč. - K. M.

900 OBISKOVALCEV V TELEVIJSKEM KLUBU

Gorje - Dobro leto je od tega, kar je Kmetijska zadruga Gorje kupila televizijski sprejemnik. Namestili so ga v dvorani v Zadrugnem domu. Ko se je Kmetijska zadruga Gorje združila z blejsko, so televizijski sprejemnik odklopili krajevni organizaciji SZDL, ki sedaj z njim upravlja.

Gorjani se zelo radi zbirajo ob tem sprejemniku in spremljajo oddaje: mladi najraje prihajajo ob sredah in sobotah popoldne, odrasli pa imajo najraje televizijske filme in športne oddaje. Pretekli mesec je obiskoval klub nekaj manj kot 900 obiskovalcev, in sicer 550 šolarjev, 100 predšolskih otrok in 244 odraslih Gorjanov.

Še enkrat o Kovinoservisu

K članku Milana Zivkovića »Zamenjane usluge«, ki je bil objavljen v 138. številki »Glasa«, smo od »Kovinoservisa« za Jesenice dobili naslednje dopolnilo, ki ga objavljamo v nekoliko skrajšani obliki:

Od svoje ustanovitve je »Kovinoservis« (kot obrtno podjetje) dvignil svoje usluge oziroma realizacijo prvo leto za 64 odstotkov, drugo leto za 70 odstotkov, tretje leto za 78 odstotkov (ali za 270 odstotkov od svoje ustanovitve). In to ne z zamernim namenu, kakor se očita, marveč ravno z razširjeno dejavnostjo na področju osvajanja novih del, ki so popolnoma uslužnostnega značaja. Očiten napredek pri svoji dejavnosti se je brez dvoma odrazil tudi v notranjih razmerah podjetja, naj si bo pri organizaciji dela, upravljanju podjetja in pri strokovnem sestavu kolektiva, saj je iz 22 zaposlenih dvignil etalež na 37 stalnih delavcev in 10 vajencev. Kvalifikacijski sestav pa se je bistveno spremenil v prid kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev. Da ima kolektiv visok strokovni renome, je znano vsem, ki naše podjetje potrebujejo in je znano celo v drugih republikah. Usluge, ki jih podjetje lahko in zmoro opravljati, do danes še nismo zavrnil, vsega pa ne delamo in tudi nimamo namena, ker si je kolektiv že od vsega začetka začrtal pot razvoja in se te poti drži. Ne moremo pa upoštevati raznih želja posameznikov, kaj naj pravzaprav delamo, ker je teh preveč - delamo pač to, kar je potrebno in kar lahko naredimo z zavestjo, da opravljamo uspešno in koristno delo. Dovolj je samo bežen pogled po delavniških prostorih in slehernemu, ki se na gospodarsko dejavnost razume, bo jasno, da je stopil v podjetje, ki je uslužnostno-obrtnega značaja. Ni pa podjetje v sklopu stanovanjskih skupnosti in na razpolago vsem gospodinjskim uslugam.

Iz povsem logične ekonomike je razvidno, da mora obrtno podjetje z razvijanjem in večanjem vrednosti osnovnih sredstev prenašati dela na drobni uslugah, ker jih enostavno ne more prenesti zaradi visoke stopnje amortizacije in drugih stroškov in so tako drobne usluge predrage.

V članku je navedenih še nekaj nerazumljivih izjav, ki jih niti ne pojasnjujemo, pač pa je po našem mnenju nujno pojasniti to, da so povprečni osebni dohodki zaposlenih 35.000 dinarjev in da so povprečni osebni dohodki direktorja podjetja za devet mesecev 60.000 dinarjev, kar kolektiv meni, da je popolnoma v redu in je pripravljen takoj dokazati upravnost takih prejemkov v kolektivu.

Tovariš Zivković tudi navaja nekatera mnenja Občinskega sindikalnega sveta o podjetju, ki pa bi morala biti povsem drugače opisana. Občinski sindikalni svet do razvoja in uspeha podjetja nikakor nima skeptičnih pogledov, pač pa se povsem strinja, da podjetje uspešno napreduje in se pravilno razvija. To nam je izjavil tudi predsednik, tovariš Kežar.

Delavski svet, upravni odbor in sindikalna podružnica podjetja »Kovinoservis«

Dobro so se odrezali ob krvodajalski akciji na Jesenicah

Pred dnevi se je v jeseniški občini končala krvodajalska akcija, ki je dokaj dobro uspela. Zlasti so se izkazali gradbeni delavci podjetja »Sava« in »Nova Gorica« kjer so bili med prvimi vodilni uslužbenci. Zelo dobro so se izkazali tudi uslužbenci okraja »Franca Rozmana« in ostali prebivalci Martuljca, Gimnazije na Jesenicah, Zdravstveni dom, Elektro Zirovnica, gradbeno podjetje »Gradis« itd.

Skupno z organizacijami Rdečega križa so akcijo zelo dobro podprli krajevni odbori SZDL kar je bilo zlasti v Zirovnici, Mojstrani,

Kranjski gori, v Ratečah in Planici, na Blejski Dobravi, na Korški Beli in na Plavžu in Ukovi na Jesenicah. Tovarišica Eliza Cegnar iz Ukove, ki je stalna krvodajalka, je tokrat dala pol litra tekočega življenja za pomoč potrebnim. - M. P.

PRVENSTVO ŠD JESENICE

Po nepopolnem četrtem kolu šahovskega društvenega prvenstva na Jesenicah vodita s štirinajstimi točkami Zorko in Korošec. Tema sledijo z dvema točkama Kočevar, Zeleznikar in Simčič. - V. K.

Najbolj vestni obiskovalci televizijskega kluba v Gorjah pri Bledu so vsekakor pionirji. Poglejte, s kakšnim zanimanjem sledijo televizijski oddaji

Decentralizirano zavarovalstvo v rokah zavarovancev samih

Zavarovanje je ena od gospodarskih dejavnosti, o kateri se je do nedavnega sorazmerno malo govorilo in pisalo, kljub temu, da zlasti na Gorenjskem skoraj ni hiše, kjer ne bi bili imovinski ali osebno zavarovani.

Kljub temu, da se naše zavarovalstvo bistveno razlikuje od zavarovalstva v stari Jugoslaviji, še vedno slišno pripombe, da so zastopniki DOZ zelo agilni pri pobiranju premije, pri obračunu odškodnin pa prevladujejo tendence za čimnižje izplačilo. Tisti, ki to govorijo, so verjetno o zavarovalstvu premalo poučeni. Vzrok za take in podobne govorce je nezadostno poznanje »Pravilnikov«, ki jih vsak zavarovanec prejme ob sklenitvi kateregakoli zavarovanja. Pravilnik določa vse dolžnosti in pravice zavarovancev in zavarovalnice. Obenem je pravilnik tudi sestavni del zavarovalne pogodbe. Ne kaže zanikati, da pri zavarovanju ni bilo nekaterih pomankljivosti; te so bile v večini primerov posledica naglice ali nezadostne poučenosti.

Da naš delovni človek zaupa v zavarovanje, jasno kažejo tile podatki. Na Gorenjskem kmalu ne

bo gospodarja, ki ne bi imel zavarovana svoja poslopja proti požaru. Pomankljivost pri tej vrsti zavarovanja pa je, da je skoraj 50 odstotkov podzavarovanja ali z drugimi besedami povedano, da je vsa premožna in nepremična imovina zavarovana povprečno komaj do polovice dejanske vrednosti.

To pa povzroča nezadovoljstvo obškodnih primerih, ko je obračunana oziroma izplačana odškodnina le v sorazmerni višini z vplačano premijo. Tudi zavarovanje življi na zavidi in višini. Konji so takorekoč vsi zavarovani, govedo pa bolj v živinorejskih predelih. To sta dve glavni skupini imovinskih zavarovanj, medtem ko prednjači pri zavarovanju oseb življenjsko zavarovanje, t. j. za primer smrti ali doživetja. Tovrstno zavarovanje ima na eni strani značaj prisilnega varčevanja za stara leta, na drugi strani pa prejme upravičene v primeru smrti zavarovancev določena denarna sredstva, in to v času, ko so ta najbolj potrebna. Da je to zavarovanje zanimivo in koristno za slehernega našega državljanca, dovolj jasno kaže podatki, iz katerega je razvidno, da

je na Gorenjskem zavarovano za doživetje in smrt okrog 54 odstotkov vseh za zavarovanje sposobnih državljanov. Iz tega je razvidno, da je zavarovalna miselnost močno razvita in da je to hkrati rezultat zaupanja.

Pri vsem tem pa ne moremo mimo vprašanja o upravljanju s tovrstno gospodarsko dejavnostjo. Nekateri delovni kolektivi praznujejo letos že 10-letnico samoupravljanja in beležijo znatne izkušnje in uspehe. Na žalost pa je obstajalo v zavarovalstvu vse do letošnjega leta administrativno-centralistično upravljanje. Zadnjih nekaj let sta bila sicer upravni odbor v zveznem merilu in svet za zavarovanje in republikanski merilu kot organa družbenega upravljanja DOZ - vendar niti prvi niti drugi ni izpolnil pričakovanih delovnega kolektiva in zavarovancev, zlasti ne v zvezi z decentralizacijo in demokratizacijo v zavarovalstvu. To vprašanje je postajalo iz dneva v dan bolj aktualno in je končno dobilo z izdajo zakona o zavarovalnicah in zavarovalnih skupnostih, ki je izšel v juliju 1961, tudi pravno obliko.

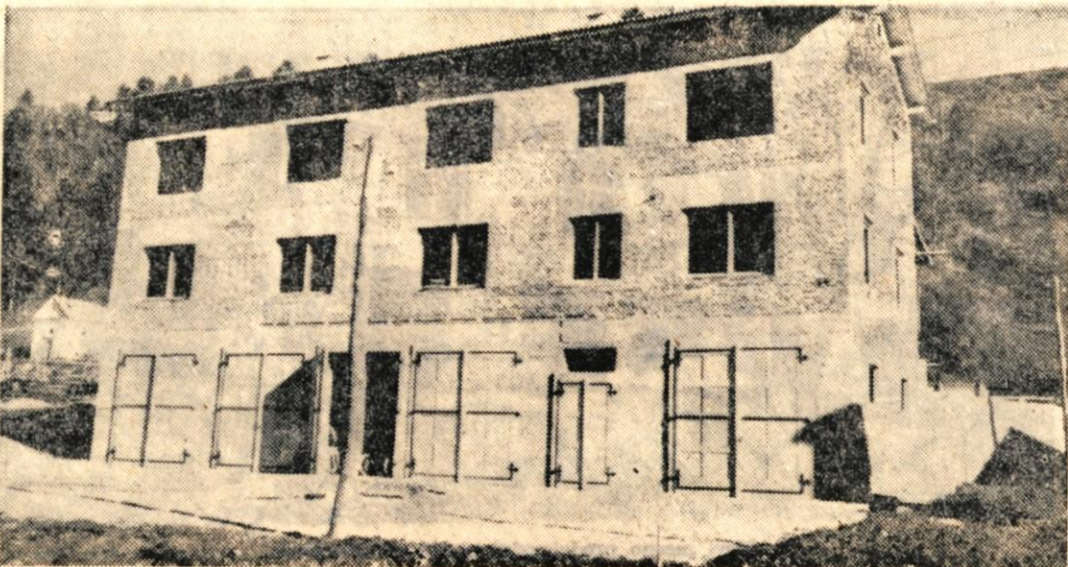
Zakon določa kot osnovno organizacijo v državi zavarovalnico. Ta ima lahko svoje poslovne enote: filiale, ekopozituro, zastopstva po raznih gospodarskih središčih svojega področja itd. Vse zavarovalnice na področju republike se obvezno združujejo v republiško zavarovalno skupnost, republiška zavarovalna skupnost pa v jugoslovansko zavarovalno skupnost. Temu je prilagojen tudi sistem upravljanja, in sicer tako, da predstavljajo večino izvoljenih članov skupščine zavarovalnice. Novi zakon o zavarovalnicah pomeni za zavarovalstvo sprostitve iz centralističnih spon in hkrati vključitev v komunalni sistem. Po novem zakonu lahko vsaka občina ali več občin skupaj ustanovi samostojno zavarovalnico. Tako so se predstavniki občinskih ljudskih odborov na teritoriji okrajnega ljudskega odbora Kranj sporazumeli, da bosta osnovani in Gorenjskem dve zavarovalnici, in sicer zavarovalnica na Jesenicah za občino Jesenice in zavarovalnica Kranj, ki bo obsegala občino Kranj, Radovljico, Tržič in Skofjo Loko. Je pa še vedno možnost za formiranje novih ali združitve že obstoječih zavarovalnic.

Najvišji organ zavarovalnice je skupščina. Število članov skupščine določil v smislu zakona ustanovitelj, t. j. občinski ljudski odbor. Člani so izvoljeni na javnih ali tajnih volitvah iz vrst za-

varovancev. Ker bo zakon veljal že s 1. januarjem 1962, mora biti skupščina formirana najkasneje do 17. decembra 1961. Zaradi pomembnega in odgovornega dela, ki ga bo imela skupščina, odločanje o gospodarjenju z družbenimi sredstvi - skladi je prav gotovo v interesu celotne družbe, zavarovancev in bodočega zavarovalstva, da bodo izvoljeni v skupščino sposobni in delovno-državljanji. Skupščina je tudi pooblaščenca, da vsa sredstva, ki bodo po zakonitih predpisih sproščena, dodeli občini oz. posameznim občinam, če so te v sestavi ene zavarovalnice, in to v višini, v kateri jih občine same ustvarjajo.

Naslednji organ družbenega upravljanja je svet delovnega kolektiva, ki ga izvoli delovni kolektiv zavarovalnice. V njegovo pristojnost spada zlasti delitev osebnih dohodkov in določanje pristojnosti delovnih odnosov in delovnih razmerij na podoben način kot pri gospodarskih organizacijah.

Iz gornjega je razvidno, da je z novim zakonom izročeno zavarovalstvo v upravljanje tistim, ki so na tem najbolj zainteresirani. To so zavarovanci sami. S tem so hkrati ureničene želje kolektiva, ki dela v zavarovalstvu in zavarovancev kot nositeljev zavarovanja. - I. H.

V Poljanah bodo zgradili stavbo, v kateri bo imela kmetijska zadruga svoja skladišča in podobno

Edina točka dnevnega reda: razprava o pravilnikih

SKOFJA LOKA, 13. decembra (P) – Danes popoldne bo tu skupna seja občinskega zbora proizvajalcev in plenuma ObSS Skofja Loka. Za dnevni red omenjene seje je predvidena ena sama točka in to razprava o pripravah za sprejem pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah. Novi pravilniki so izredno pomembni člen v vrsti ukrepov za izpolnitev našega gospodarskega sistema. Namen današnje seje

V MUZEJU RAZSTAVA
V okviru proslav 20-letnice vstaje, Dneva JLA in še posebej v počastitev občinskega praznika bo od 17. do 31. decembra razstavljal v škojloškem muzeju svoja dela s partizansko tematiko akademski slikar Ive Subić.

Dvorana - želja vaščanov

KER NI PROSTOROV, NI DRUŽABNEGA ŽIVLJENJA

V Podljudelju je kulturno in družabno življenje v zadnjih letih močno zamrlo. Prostor, ki so ga imeli nekdanj (navadno dokaj dotrajano leseno lopo), so morali iz nerazumljivih razlogov podreti in sedaj so ostali brez strehe, pod katero bi se lahko zbirali na najrazličnejših prireditvah. Da pa si želijo družabnega življenja na najrazličnejših področjih, so pokazali za nedavno akcijo, t. j. s prostovoljnim vpisom občinskega posejila za ureditev družbenih prostorov. Znano je, da so se Podljudeljčani v tej akciji, kar zadeva terenske organizacije, najbolj izkazali, saj so vpisali na terenu 264 tisoč dinarjev posejila, približno toliko pa tudi delavci iz Podljudelja v svojih sindikalnih podružnicah.

V zadnjem času med Podljudeljčani vse bolj kroži želja, da bi dobili dvorano. Razgovori so tudi že o lokaciji, vendar so mnenja precej različna. Ti razgovori niso več brez osnove, saj imajo Podljudeljčani že dolgo obljubo,

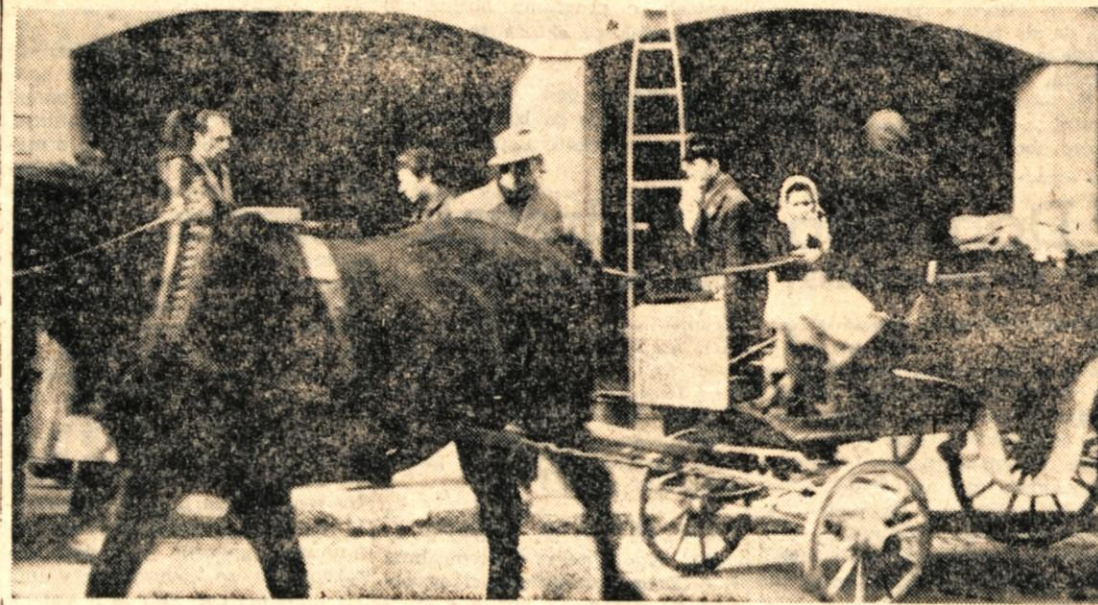
je, da bi ugotovili obstoječe stanje, čeprav že malo pozno, in razčistili nekatera vprašanja ter zavzeli določena stališča, ki jih bodo posredovali gospodarskim organizacijam.

Politično gospodarska komisija pri ObSS Skofja Loka je v zvezi z izdelavo pravilnikov organizirala več razprav in posvetovanj. Neposredno so obiskali osem gospodarskih organizacij različnih dejavnosti in tam razpravljali o konkretnih vprašanjih. Pripravili pa so tudi skupno posvetovanje obrtnih podjetij, nadalje posvetovanje s petimi trgovskimi podjetji in z večjimi gospodarskimi organizacijami v Skofji Loki. Teh posvetovanj so se udeležili zastopniki delavskega samoupravljanja in sindikalnih podružnic in razen tega tudi ljudje, ki priprav-

bi imeli v istem prostoru vsaj enkrat tedensko nekakšen vrtec za predšolske otroke. Vse želje in načrti pa so vedno naleteli na gluha ušesa.

Odkar je v trziški občini samo ena kmetijska zadruga s sedežem

ljajo oziroma izdelujejo pravilnike, in direktorji podjetij. Pri posvetovanju z obrtnimi in trgovskimi podjetji so sodelovali tudi zastopniki obrtne oziroma trgovske zbornice.

Potem ko so v Kranju izročili namenu most čez Kokro, se je tudi v prometu marsikaj spremenilo. Kolesarji in vprežna vozila ne smejo več voziti po Prešernovi ulici, pač pa imajo na voljo Tavčarjevo ulico. Seveda pa ne manjka voznikov in kolesarjev, ki kljub tej prepovedi še vedno zaidejo na »prepovedano območje«. Na sliki: prišla je z dežele in še mirno peljala po prepovedani cesti. Prometni milničnik jo je primerno poučil. V prihodnje se bo ženska Prešernovi ulici rada izognila

Razgovor s predsednikom KO Preddvor Jožetom Tičarjem

Boljše perspektive

ZDRUŽITEV GOSTINSKEGA PODJETJA PREDDVOR Z DOMOM NA JEZERSKEM — SOLA SE VEDNO OSREDNJI PROBLEM

Pred dnevi je imelo naše uredništvo »NOVINARSKI VEČER« v Preddvoru in takrat smo se razgovorjali tudi s tamkajšnjim predsednikom KO Jožetom Tičarjem. Iz razgovora objavljamo danes nekaj najpomembnejših ugotovitev.

● Zakaj je prišlo do združitve Gostinskega podjetja Preddvor z Domom na Jezerskem in kaj Preddvorčani lahko pričakujejo od te združitve?

— Doslej je bilo naše podjetje bolj ali manj šibko in ni bilo sposobno večjih investicij, s katerimi bi si lahko zagotovilo boljše

prihodnost in bi s tem zadostilo tudi vse večjim potrebam razvijajočega se turizma. Z združitvijo, ki bo 1. januarja 1962, pa se nam glede tega obetajo boljše perspektive.

● Ker ste že omenili turizem, kakšno naj bi bilo delo Turističnega društva v prihodnje?

— Prizadevanja TD so bila doslej bolj ali manj neuspešna, predvsem zaradi majhnih gostinskih zmogljivosti. Ker pa so prav glede tega boljše perspektive, bo imelo TD v prihodnje precej dela. Prvenstveno bo moralo skrbeti za ureditev okolice ob jezeru

Crnjava in za splošen izgled Preddvora in okolice.

● Lepa podoba naselja je predvsem odvisna od vseh vaščanov. Kakšno je bilo njihovo sodelovanje doslej?

— Odgovoriti moram brez olesavanja — dokaj slabo, saj je okoli hiš in gospodarskih poslopjij precej nesnage, ki bi se jo dalo z malo dobre volje odstraniti. Tu di poskusi tekmovanja za olepšanje poslopjij, ki jih je razpisalo TD, niso uspeli. Upam, da bodo imeli vaščani v prihodnje več smisla za sodelovanje, kjer bi le tako lahko zadovoljili vsem potrebam turizma.

● Znano je, da je razen turizma v Preddvoru precejšniji problem tudi šola. — Kako kaže z gradnjo novega šolskega poslopja?

— Zaradi šole je bilo v našem kraju že precej slabe volje. Kljub

lo in da ga ni mogoče uspešno opraviti v enem mesecu.

Sedaj pričemo poklicno usmerjati mladino v sedmem in osmem razredu osnovne šole. Vendar pa dosedanje izkušnje kažejo, da bo treba v prihodnje pričeti poklicno usmerjati učence že v prvem razredu. Nujno in povsem razumljivo pa je, da bo treba učence v nižjih razredih poklicno usmerjati z drugačno tematiko, kakor pa one, ki že stojijo pred odločitvijo za poklic. Prav razprava na nedavnem škojloškem posvetu pedagogov-poverjenikov za poklicno usmerjanje je pokazala, da

Loški DELAVEC

tivo Zavoda za zaposlovanje delavcev v Skofji Loki, ki je omejneno posvetovanje pripravil, pozdraviti.

Za poklicno usmerjanje mladine, ki zapuša obvezne šole, smo nedvomno doslej premalo ali pa preveč površno skrbeli. Pretekla leta smo imeli le mesece poklicnega usmerjanja, medtem ko smo sistematično delo na tem področju zanemarjali; ali milejše povedano — pogrešali smo nenehno poklicno usmerjanje mladih ljudi. Nedvomno je namreč to, da je poklicno usmerjanje zahtevno de-

učenci dosegajo boljše učne rezultate potem, ko so se že odločili za poklic.

Zavod za zaposlovanje delavcev — komisija za poklicno usmerjanje je sklicala posvetovanja pedagogov z namenom, da bi poverjenikom za poklicno usmerjanje na šolah pokazali metode sodobnega svetovanja in da bi si ti izmenjali svoje izkušnje in mnenja. Razprava pa je pokazala še nekaj, česar prav gotovo ne moremo in ne smemo prezreti. To je vsklajevanje želja učencev in potreb gospodarstva, za kar bo treba v prihodnje več tesnejšega sodelovanja med poverjeniki za poklicno usmerjanje na šolah in pristojnimi referenti v podjetjih. Ta povezava je bila doslej prešibka in prav to hibo je škojloško posvetovanje pedagogov odkrilo. Zato Zavod za zaposlovanje delavcev v Skofji Loki namerava spomladi organizirati podobno posvetovanje, na katerega bodo povabili tudi predstavnike podjetij. Le tako koordinirana razprava bo lahko nakazala najustreznejšo smer poklicnega svetovanja, ki bo ustrezala željam mladih ljudi in trenutnim kakor tudi perspektivnim potrebam gospodarstva.

Uvodoma smo že omenili, da so udeleženci posveta izpolnili anonimno anketo. Na anketo vprašanje, ali je po njihovem mnenju posvet uspel, so anketiranci odgovorili pritrdilno. Pedagogi v anketi poudarjajo, da jim je prav posvet dal napotke za nadaljnje delo. Eden izmed anketirancev v anketi tudi navaja, da doslej ni imel v to področje potrebnega vpogleda. Vsi anketiranci pa se v prihodnje še želijo takih posvetov, predvsem v drugem polletju; to je nekako v času, ko se mladina množično odloča za poklic. Pedagogi želijo, to je pokazala anketa, da bi prihodnji posveti obravnavali tudi konkretne primere in da bi seminarje spremljali s filmi.

Iz ankete nedvomno lahko povzamemo določene zaključke. Odgovori in želje pedagogov kažejo, da so še sami dokaj slabo seznanjeni z metodami poklicnega usmerjanja in da si prav zaradi tega želijo še več posvetov, kjer bi se lahko seznanili s tem zahtevnim delom. Zato je nelpodobno dejstvo, da bo treba s tovrstnimi posveti nadaljevati v korist pedagogov samih, še bolj pa v korist mladih ljudi, ki so pred pomembno življenjsko odločitvijo in končno v korist naše skupnosti sploh. — J. P.

PRED REDNO LETNO SKUPŠČINO ZSA KRANJ

Minulo nedeljo je imel upravni odbor Združenja šoferjev in avtomobilistov LR Slovenije — podružnica Kranj svojo redno sejo, na kateri so v glavnem razpravljali o pripravah na 11. redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo, 17. decembra, dopoldne v dvorani OLO.

Sklenili so, da ee bojo tema-

Kranjski GLAS

temu pa moramo še tako lepe obljube odlagati iz leta v leto. Vse pa kaže, da tudi prihodnje leto še ne bomo pričeli z gradnjo nove šole, ker so v Senčurju še večje potrebe. Predvidevamo pa, da bo mo leta 1963 le prišli na vrsto.

● In za konec, kakšen je predlog proračuna vašega KO za leto 1962?

— Koliko sredstev bi potrebovali, ne bi vedel točno povedati, gre pa za precejšnji znesek, za katerega se bomo zavzeli, da bi ga tudi dobili, saj imamo mnogo potreb. Ne bi vsega našteval, kaj potrebujemo, omenil bom le problem učiteljskih stanovanj. Šolski pouk zaradi pomanjkanja pravnih delavcev močno trpi ali pa ni takšen, kot bi moral biti, ker se morajo nekateri voziti iz Kranja ali od drugod. Če bomo imeli dovolj sredstev, bi lahko očkupili večje poslopje v Preddvoru, v katerem bi uredili stanovanja. Preddvorčani računamo, da bomo za to dobili sredstva, da bi vsaj na ta način zagotovili v stari šoli kolikor toliko dobre pogoje za šolski pouk. — B. Fajon

ljito pogovorili o nalogah in problemih, ki jih imajo poklicni šoferji in avtomobilisti pri vsakdanjem delu. Teh pa ni malo. Poročila bodo obravnavala skrb za vzgojo novih kadrov, pridobivanje višje kvalifikacije, preobremenjenost v službi, nagajevanje za delo, poznavanje cestnoprometnih in drugih predpisov, parkirne prostore in odnos šoferjev na cesti.

Naj omenimo, da delujejo na Gorenjskem take podružnice še na Jesenicah, v Trzinu, Skofji Loki in Radovljici. V zadnjem letu pa je precej poživl svoje delo tudi okrajna odbor ZSA za okraj Kranj. — R. C.

VARSavska JESEN 1960

Na prihodnjem petkovem večeru, ki ga prireja Klub kulturnih delavcev in ki bo v Delavskem domu v Kranju 15. decembra ob 19.30 uri, se bodo poslušale seznanili s festivalom evropske moderne glasbe pod naslovom »Varsavska jesen 1960«. Vtise s tega festivala bo posredoval profesor Primož Ramovič in jih ilustriral s glasbenimi posnetki.

Trziški VESTNIK

da bodo dobili pomoč v denarju za gradnjo dvorane. Morda bodo imeli kmalu novo dvorano s približno 200 sedeži (ob Zadrudnem domu), kar bi bilo v veliko korist tudi tamkajšnji šoli, ki se bori pri reformiranem pouku s pomanjkanjem prostorov. Dvorano bi bilo moč z nekaj orodja zadovoljivo opremiti za pouk telesne vzgoje, razen tega pa bi morda šola dobila tudi skromen prostor za tehnični pouk.

Ker smo že omenili Zadrudni dom, še nekaj besed na ta račun. V Zadrudnem domu je lepa in precej velika sejna dvorana, ki je večkrat prazna kot zasedena. Zadrudniki nekdanje KZ Podljudelj pa za delo organizacij v Podljudelju niso imeli nobenega razumevanja. Sejna dvorana ni bila nikomur dostopna, čeprav so bile želje in potrebe precejšnje. Družbene organizacije morajo imeti zaradi tega sestanke v gostilni, kjer tudi mladi največkrat najdejo prostor za »razvedrilo«. Razumevanja pa ni bilo tudi za kulturne potrebe. Nekateri so si zamišljali, da bi v sejni dvorani lahko uredili knjižnico in čitalnico, na šoli pa so predlagali, da

v Križah, se Podljudeljčani nekdanjih načrtov še niso lotili. Računajo pa, da sedaj ne bodo naleteli na večje probleme niti zaradi gradnje dvorane niti zaradi prostora v Zadrudnem domu, v katerem bi si lahko uredili nekakšen klub za najrazličnejše potrebe Podljudeljčanov na kulturnem, vzgojnem ali družbeno-političnem področju. — B. Fajon

Vsestranska aktivnost mladine

V OSPREDJU »SPOZNAVAJ SVOJ KRAJ MED NOB« IN SESTANKI SEKRETARIATOV O NAJAKTUALNEJSIH PROBLEMIH

Trzic, 11. decembra — Dejavnost trziške mladine postaja v zadnjem času vse živahnjša. Vse pa kaže, da bo delo mladih še uspešnejše po tem in prihodnjem tednu, ko se bodo vsi sekretariati pogovorili o najaktualnejših problemih in sklepil z zadnje občinske konference. Prav takšni sestanki so bili že danes, na dnevnih redih pa so imeli priprave mladinskih organizacij na VII. kongres mladine Slovenije, kadrovska vprašanja, delo organizacij v preteklem obdobju, delo mladih na njihovih delovnih mestih in njihovo uveljavljanje v organih delavskega samoupravljanja, o sistemih in metodah dela ter o finančnih sredstvih in prostorih.

Nič manj pomembna kot omenjeni sestanki pa ni priprava trziške mladine na prireditve »Spoznavaj svoj kraj med NOB«, ki bo 10. januarja v Trzinu. Na tej prireditvi bodo tekmovale z odgovori na vprašanja iz te teme po tri trzilanske ekipe iz radovljiške, jeseniške in trziške občine. Trzičani se na to prireditve že pripravljajo kot organizator, prav danes pa so izbrali tudi že mladince, ki bodo tekmovali v posameznih ekipah. Mladi Trzičani si močno prizadevajo, da bi bili na tekmovanju kar najbolj uspešni.

saj je OKLMS za to prireditve pripravil bogate nagrade. — Podobno tekmovanje bo tudi v

Skofji Loki, na katerem se bodo srečali mladinci iz kranjske in škojloške občine. — B. F.

V Prosvetnem domu v Preddvoru so osnovali klub in ga pretekli teden obogatili še s televizijskim sprejemnikom. Pravljo, da gledalcev v večernih urah ne manjka

KONFERENCA ŽENA
Za danes popoldne je v okviru SZDL sklicana občinska konferenca žena, na kateri se bodo pogovorili o izobraževanju žena, o delu stanovanjskih skupnosti, o družini in domu, negi bolnikov na domu, o družbeni prehrani, medtem ko je predvidena osrednja razprava o varstvu otrok na območju trziške občine.

mali oglasi

Malih oglasov, ki niso plačani vnaprej, ne objavljamo. Vsaka beseda velja: preklicani in čestitke po 60 din, ostalo po 30 din. Osmrtnice v okviru 5.000 din, brez okvirja 3.000 din. Naročniki imajo popust

Prodajam 2 plemenska vola. Zalog 9, Cerklje 4736

Prodajam 170 kg težkega prašiča ali zamenjam za brejo svinjo. Sp. Brniki 56 4737

kupim

Organizacijam nudimo pri nakupu NOVOLETNIH DARIL pri plačilu v gotovini ali s čekom poseben POPUST. DELIKATESA KRANJ 4704

Avto Volkswagen ali CV2 (spačka) kupim. Naslov v oglasnem oddelku pod »do 700.000« 4738

ostalo

Darila vam po želji pakiramo in OPREMIMO za Dedka Mrza in Novo leto. DELIKATESA KRANJ 4704

V barvanje in kemično čiščenje sprejmemo vse vrste oblačil. Usluge izvršimo solidno, hitro in poceni. Kemična čistilnica, Sk. Loka, Sp. trg 12 4694

Hortikulturno društvo Kranj vabi na predavanje »VRTNICE«, ki bo v četrtek, dne 14. decembra, ob 19. uri v Sindikalnem domu v Kranju, koncertna dvorana, zgoraj. Predaval bo ing. Dušan Ogrin. Predavanje bo spremljano z barvnimi diapozitivi. Vljudno vabljeni! HDS Kranj 4738

Solski odbor na Osnovni šoli Zalog pri Cerkljah razpisuje mesto kuharice za šolsko mlečno kuhinjo. Ponudbe oddati osebno na upraviteljstvo šole do 20. decembra 4739

V torek, 25. novembra, sem izgubil od Jelenovega klanca do Gaštea 1 kromirano zavojno pero 22 mm debelo in 80 mm dolgo. Najhitelja naprošam, naj ga proti nagradi odda v oglasni oddelku 4740

Našel sem aktovko, Britof 72, Kranj 4741

POPRAVEK

Pri objavi III. natečaja za prodajo stanovanj v stolpnici (na Igrišču SD Triglav) in v stolpiščih ob Cesti JLA (avtodrom) objavljeni v soboto, 9. decembra 1961 sta bili v 1. in 2. točki napaki, ki jih s tem popravljamo.

V prvi točki mora pravilno glasiti »24 trosob. stanovanj z dnevno sobo á 85,70 kvadr. metr. po 6.847.000 din in 5.847.000«.

V drugi točki mora pravilno glasiti »60 enosob. stanovanj z dnevno sobo á 50,97 kvadr. metr. po 3.246.000 din in ne 6 enosob. stanovanj«.

KOMISIJA ZA SPREJEM IN ODPUST DELAVCEV KRANJSKIH OPEKARN KRANJ

SPREJME

GRABNEGA TEHNIKA s pooblastilom ali brez za študij polmontažnih izdelkov INDUSTRIJSKEGA ALI STROJNEGA TEHNIKA za napredek proizvodnje GRABNEGA oziroma INDUSTRIJSKEGA DELOVODJEA za obratno vodstvo ELEKTRICARJA ADMINISTRATOROKO za obrat Bobovek

Interesenti naj se javijo do 20. decembra na upravi podjetja, Sejmišče 4. Nastop službe takoj ali po dogovoru

Hans Werner Richter

PORAŽENI

Pred umivalniki so stali ameriški vojaki. Ko so vstopili, so se smejali.
 »Ti se lahko smejejo,« je dejal Grundmann.
 »Zakaj neki? Pred seboj imajo še vse to sranje, ki je za nas,« je dejal Konz.
 Posedli so po klepeh v kopalnici.
 »Si slišal,« je dejal nekdo, »Nefuno je padel.«
 »Da, Berlin pa so spet hudo bombardirali.«
 »Vse to so pretrpane neumnosti,« je dejal nekdo s krivim nosom — imenovali so ga Gerlich — in če je res, bodo dobili vse povrnjeno.
 Guehler je dvignil glavo in pogledal Gerlicha. Tokrat ga je videl prvič. Njegove sive oči so ležale globoko pod čelom nad velikim nosom.
 »Bojim se za svojo ženo,« je dejal nekdo, »v Berlinu je. Zares se bojim zanjo.«
 »Včeraj sta spet dva iz taborišča prejela obvestilo, da sta njuna ženi mrtvi. Zdaj pravijo, da sta padli.«
 »Bedarija,« je dejal nekdo, »mi sedimo tukaj, ženske pa padajo.«
 »Vzdržati moramo!« je dejal Gerlich in gubice nad nosnim korencom so se mu nejevoljno nagrabile. »Če hočemo zmagati, moramo vzdržati.«
 Guehler se je zavrnil v gube nad nosnim korencom, potem pa v sive oči.
 »Vse to smo že enkrat doživeli,« je dejal počasi, »tate, vzdržati! Tudi takrat smo vzdržali, pa kljub temu izgubili. Tisti, ki so doma, bi morali opraviti svoje, in to čimprej.«

57

Nenadoma so vsi umolknil. V tesni kopalnici ni bilo slišati glasu. Vsi so gledali Guehlerja.
 »No, Gerlich, kaj praviš k temu?« je zašepetal nekdo.
 Gerlich je pozorno opazoval Guehlerja.
 »Vojno bomo dobili, v to sploh ne dvomim,« je dejal zatem.
 »In kako si to zamišljaš?«
 »Führer jo bo dobil. Mar dvomiš v führerja?« Guehler je molčal. Vsi so gledali vanj. Čutil je Gerlichove sive oči. Grundmann ga je dregnil.
 »Da,« je dejal nenadoma Grundmann, »kajpada, führerju bo to že uspelo.«
 »Da, da,« je dejal Konz, »seveda in tem tukaj bo še hudo žal zaradi tega.«
 Guehler je še vedno molčal. Sedel je s skrčenimi koleno in zrl v tla.
 »Ne verjamem, ne morem verjeti,« je zatem dejal.
 »Priporočam ti, da svojega prepričanja ne širiš po taborišču,« je dejal Gerlich.
 »Čemu ne? Pametneje je, če vedo resnico.«
 »Ustvariti moramo taborišče, ki bo kakor jeklo kljubovalo Američanom in bo nacionalistično od vrha do tal, razumies?«
 »Ne,« je dejal Guehler, »čemu?«
 »Zato, da bomo zmagali.«
 »Toda tukaj ne more več nihče zmagati.«
 »Toda Američani ne smejo podvomiti v trdnost nemškega ljudstva.«
 »In zaradi tega takšno nasilje?« je dejal Guehler.
 »Nasilje imenuješ to, kar je v resnici red in pravilno obnašanje.«
 »Da,« je dejal Guehler, »to je nasilje proti vsem nam. To je uničenje vsakršnega tovarištva.«
 »Nasilje,« je dejal Gerlich, »morda proti tebi in podobnim. Vendar ne proti onim, ki so za nas.«
 »Mnogi so proti vam. Dosti več jih je, kakor sploh mišl.«
 »In čemu tega ne povedo?«
 »Bojijo se vas, bojijo se koncentracijskih taborišč

V Bohinjski Bistrici gradilo strelišče

Boh. Bistrica — Preteklo nedeljo dopoldne je imela redni letni občni zbor tukajšnja strelska družina »Florian Majhen«. Iz izbranih poročil iz razprave je bilo lahko ugotoviti, da je družina

kljub številnim težavam dosegla lep napredek in izvedla več tekmovalnih in drugih prireditev, čeprav v letu 1961 še ni prejela nobene dotacije, za lansko leto pa le 20.000 dinarjev. Strelci imajo

predvsem težave zaradi prostorov v zimski sezoni, medtem ko za poletno sezono že gradilo strelišče z osemimi strelskimi mesti. — Lep napredek je družina dosegla z vzgojo mladih, predvsem s pionirji, ki imajo redne vaje in so imeli že tudi več tekmovalj. Po izvolitvi novega upravnega odbora so sprejeli več pomembnih sklepov, predvsem pa, da je treba pomnožiti članstvo (zlasti glede članic) in izboljšati sodelovanje z družbenimi organizacijami (ZROP, lovci, sindikati in drugimi). — Na občnem zboru so izvolili tudi 9 delegatov za ustanovno skupščino občinskega strelskega odbora Radovljica.

Prvenstvo v „Peko“

Tržič — Minulo soboto so v tovarni »Peko« zaključili letošnje sindikalno tekmovalje v streljanju z zračno prško, ki so se ga udeležile moške in ženske ekipe vseh ekonomskih enot podjetja. Vrstni red pri moških je bil naslednji: mehanična 367, gooyear izdelava 332, potem pa so se zvrstile prirezovalnica, sekalnica, elektro delavnica, vulkanizacija in tako dalje. Najboljši posameznik je bil Vladimir Jekovec s 133 krogi.

Vrstni red ženskih ekip: lepljena izdelava I, goodyear izdelava, organizacijski sektor, nabavni sektor itd.; najboljša posameznica je bila Pepca Bočan s 112 krogi. — Najboljše posameznike je tovarna nagradila s čevlji. — R. C.

bodice

Moja roka daleč seže. Prav zato se bom to pot za spremembo preselil v bohinjski kot.

● Zadržim se sem zapisal, da kulture pa stranišča ne kaže uprati v isti voz. Tako mislijo tudi Predhodarji, ki imajo prosvetni dom brez stranišča. Imajo pa tudi vnete pristaše, ki mislijo isto. Tudi gasilski dom v Bohinjski Cerknici nima stranišča.

● Kjer ni krav, so nevednosti, če pa krave so, pa tudi ni bolje. Tako je tudi v Bohinju. Silno imenitne so tiste živali. Najmanj tako imenitne kot »svete krave«, ki se sprehajajo po indijskih mestih. Tudi Bohinjske se meni nič — tebi nič sprehajajo po cestah. Kaj si pri tem mislijo, ne vem. Podoba pa je, kot bi se po bohinjskih cestah sprehajale že takrat, ko o avtomobilih in motorjih ni bilo ne duha ne sluha. Avtomobilisti si pa tudi svoje mislijo, ko se na cestah vladno umikajo tem domišljavim parkljavim. — Razmišljal sem, če ne bi kazalo tiste krave in njihove lastnike poslati v tečaj za prometne predpise. Ni vrag, da jim ne bi ostalo v glavah vsaj nekaj od tiste učenosti.

● Zdale pa za spremembo manjha uganke. — Recimo, da ste namenjeni v Bohinjsko Bistrico. Krava ne poznate. Kako bi vedeli, da ste prišli na cilj, če imena vasi ne bi nikjer prebrali in če ne bi upražili ljudi po tem kraju? Tudi oreb, kajne? Že vidim, da ponujate odgovore o jezikovnem narečju prebivalcev, pa o bohinjsem si ru... Tamle nekdo pravi: »Če je kaj prida krav na cestah, potlej nismo daleč od Bohinja!« — Ne bo nič, prijateljiček, ampak tole bo držalo. Bohinjsko Bistrico spoznaš po tem, da vodovod nima več pravega priitiska. Če si zelo trmast, boš iztisnil iz pipe mokroto le za prvo silo.

● Daj nam danes naš vsakdanji kruh... — Četudi bi ondan v gostilni v Bohinjski Cerknici še tako lepo prosili za košček kruha, ti ga ne bi mogli dati, preprosto zato, ker ga niso imeli. Strela skrtačena, kdo bo pa goštal same klobase. Ne vem, če so v tej gostilni pogosto taka »suha let«, da še kruha nimajo. Imajo pa sijajne

klobase. Navsezadnje je pa s klobasami več dobička kot pa s kruhom. Turisti naj se pa tudi počasi navadijo na mesne izdelke, če bo čisto biti ugledni. Ampak tisti stavek iz voda pa le spremenimo. Takole naj se glasi: »Daj nam danes našo vsakdanjo klobaso...«

● Kaj bi toliko starijali okrog Bohinja. Vrnimo se proti Bledu, pa se v Gorjah spotoma oglasimo v edini gostilni v tem kraju.

»Veste,« je ondan pripovedoval neki domačin, »njega dni je bilo v Gorjah gostiln na pretek. Moj ded, ki se je še za Franca Jožefa z Rusi po Karpatih žajfal, je pogosto pravil, da v Gorjah skoraj ni bilo bajte, kjer ne bi birt roke ven tiščal. Pa jih je kar naglo pobiralo. Ena gostilna je pa le ostala — tako za mušter. Pa je to kar pripravno, da imamo samo eno gostilno. Seveda, kadar je gneča, takrat te pomečkajo, da si komaj še za na cesto. Ampak dobre plati so pa tudi nekaj vredne. Glejte, kadar pravijo: »V štariji so se steepli!« Saj vemo, kaj je to. Pa tudi žene nimajo težkega opravila, kadar iščejo svoje dedce. Kje pa naj tišijo, če ne v edini gostilni.«

Brž sem pogovor speljal na turizem in možakarja vprašal: »Kaj pa turizem, ko pa imate samo eno gostilno?«

»Kolikor se jaz razumem na gostinstvo, so gostinci zadnji, ki bodo izulekli naš turizem iz godlje...«

Mogoče je v teh besedah le trobica resnice!

Zdaj vas pa prav lepo pozdravlja vaš Bodičar!

V DEŽELI KRALJICE SABE

Planinsko društvo v Kranju bo v petek, 15. decembra, ob 19.30 uri priredilo v Delavskem domu zanimivo predavanje o slovenski biološki ekspediciji, ki je obiskala deželo kraljice Sabe — Etiopijo. Predaval bo član ekspedicije Jože Stirn iz Ljubljane. Svoje predavanje bo predavatelj ilustriral s 150 barvnimi diapozitivi.

GLAS V JUBILEJNEM LETU

OBVESTILO

Obveščamo vse uporabnike poslovnih oziroma upravnih prostorov, hišne svete ter lastnike zasebnih hiš, da so dolžni po odloku Občinskega ljudskega odbora Kranj z dne 23. novembra 1960 nabaviti enotne smetnjake za svojo uporabo. Vsem uporabnikom smetnjakov, ki jih nimajo namena plačati, bomo smetnjake odvzeli. Podjetje »Komunalni servis« Kranj bo z dnem 1. januarja 1962 odvažalo smeti samo iz enotnih smetnjakov. Istočasno obveščamo vse uporabnike poslovnih prostorov, hišne svete in lastnike zasebnih hiš, ki še nimajo enotnih smetnjakov, da si te nabavijo pri podjetju »Komunalni servis« Kranj.

NESREČE

NAGLA VOZNJA IN POLEDICA

V nedeljo, 10. decembra, nekaj pred 13. uro je prišlo pred gostilno na Gaštea v Kranju do hujše prometne nesreče. — Motorist Franc Zelnik iz Predoselj se je peljal iz Kranja proti Gaštea. Pred tamkajšnjim gostiščem pa ga je zaradi poledene ceste in prenagle vožnje začelo zanašati. Ker je izgubil smer, je podrl Katarino Kavčič, ki je šla peš po desni strani ceste. Kavčičeva je pri padcu dobila hude telesne poškodbe in je bila takoj prepeljana v ljubljansko bolnišnico. Motorist se je le lažje poškodoval, na motornem kolesu pa je škode za 5000 dinarjev.

Oddelek za občo upravo in notranje zadeve Občinskega ljudskega odbora Kranj na podlagi 20. točke Navodila o volitvah oziroma imenovanju prvih upravnih organov pri zavarovalnicah in zavarovalnih skupnostih (Uradni list FLRJ, št. 39/61)

sklicuje

zbores zavarovancev DOZ

ZA IZVOLITEV ČLANOV V SKUPŠČINO ZAVAROVALNICE KRANJ NA OBMOČJU OBCIN KRANJ, RADOVLJICA, SKOFJA LOKA IN TRŽIČ, in sicer: V PETEK, DNE 15. DECEMBRA 1961 OB 19. URI

V KRANJU — sejna dvorana Okrajnega LO Kranj za celotno območje Krajevni uradov Besnica, Zabnica in Mavčiče;

V NEDELJO, DNE 17. DECEMBRA 1961 OB 9. URI

V CERKLJAH — Zadrudni dom za območje Krajevnega urada Cerklje;

V NAKLEM — Zadrudni dom za območje Krajevnega urada Naklo;

V PREDOSLJAH — Kulturni dom za območje Krajevni uradov Predoslje in Gorice;

NA VISOKEM — Zadrudni dom za območje Krajevni uradov Senčur, Trboje, Preddvor in Jezersko;

V RADOVLJICI — sejna dvorana ObLO za območje bivše občine Radovljica;

NA BLEDU — društveni dom za območje bivše občine Bled;

V BOHINJSKI BISTRICI — gostinsko podjetje Črna prst za območje bivše občine Bohinj;

V SKOFJI LOKI — DPD Svoboda Spodnji trg za območje bivše občine škofja Loka;

V ZELEZNIKIH — TVD Partizan za območje bivše občine Zelezniki;

V GORENJI VASI — TVD Partizan za območje bivše občine Gorenja vas;

V TRŽICU — velika dvorana ObLO za območje občine Tržič;

Dnevni red:

1. Izvolitev delovnega predsedstva,
2. Izvolitev volilne komisije,
3. Poročilo o reorganizaciji DOZ, o pomenu in načinu volitev v skupščino Zavarovalnice,
4. Predlaganje kandidatov,
5. Volitve članov v skupščino Zavarovalnice,
6. Razno

Vabimo vse zavarovance elementarnih, nezdognih, življenskih in drugih zavarovanj, da se zborov udeležijo v čimvečjem številu. Številka: 2-08-6/2-61

Kranj, dne 8. decembra 1961

Oddelek za občo upravo in notranje zadeve OBLO Kranj

Osmrtnica

Po mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša draga mama in stara mama

LUCIJA OREHAR upokojenka

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, 13. decembra 1961 ob 9.30, izpred hiše žalosti na pokopališču v Beli

Zalujoci: sinovi Francelj, Joža in Andrej z družinami, Cvetko, hčerka Micka z družino in ostalo sorodstvo

Bela, dne 12. 12. 1961.

CANKARJEVCI

V četrtek, 8. januarja, je bilo videti, kot da je vse mirno, in tudi Nemcev še ni bilo ob Selščici, vendar so cankarjevci domačine opozarjali, naj se v primeru bojev zatečejo v kleti. Doma so bili večina starejši ljudje, ženske in otroci, medtem ko so se moški zadrževali bolj na Jelovici pri lesu.

Zrak v Dražgošah je bil bolj in bolj nasičen z napetostjo. Cankarjevci so se pripravljali na obrambo. Orožarja Vraničarja je zelo skrbelo, da strojnice ne bi preveč zmrzovale, kajti mazane so bile z navadnim oljem. Potreben bi bil glicerol. Ta pa je bil trenutno še pri Nemcih!

Domačini po hišah so zaskrbljeni pričakovali, kaj bo prinesel naslednji dan.

STRMINE V OGNJU

Ponoči z 8. na 9. januar je bilo še mirno, vendar so bile straže in patrolje budnejše kakor običajno.

Napetost je stopnjeval še mrz in sneg.

Po polnoči sta bila na Bičkovih položajih na straži Jože Kovačič in Franc Čopi. Oči so jima tipale v dolino... in končno ne zama: nenadoma sta se pokazali dve premikajoči se luči! Za njo so se zasvetile še številne druge. Čez čas sta s tesnobo razločila tudi brnenje avtomobilskih motorjev! Migljajoče luči so se razsule po vsej dolini proti Selcam...

Stražarja sta štela in naštela 95 dvojnih luči! Le koliko vojske je v njih? Več ko preveč...

Obvestila sta vodnika Bička, ta komandirja in štab. A bilo je že skoraj odveč, ker so luči v dolini opazili stražarji na vseh mestih! Vendar je bil razgled z Jelenšč najboljši, ker ležijo najvišje!

Zdaj niso več čakali. Se v temi se je bataljon razmestil po vnaprej določenih položajih: za hišami, za zidovi, v zasede, za dreve, po hišah in hlevih! Položaji so bili raztegnjeni v pravo fronto, saj so bili dolgi svoje tri kilometre: vse od Jelenšč na vzpetini pa tja do Razpotja nasproti Novakove domačije. Na najzhodnejšem odseku je bil Bičkov, na najzahodnejšem pa Pečnikov vod. Tam je bil od treh do štirih ponoči na straži Jože Galičič, ki o tem čakanju pravi:

»Sam Bernard me je opozoril, naj dobro pazim in mi še posebej naročil, kako naj dežuram ter povedal, da se v dolini zbirajo Nemci! Ker sem prvič dežuriral, sem napeto pazil na vse. V skrbi, da ne bo kaj narobe, nisem niti zatisnil očesa, čeravno bi bil lahko malo zadremal. Bili smo s Pečnikovim vodom in v dvorani Prosvetnega doma. Vod je štel okoli 40 mož.

Ze bolj proti jutru je bilo, ko sem zaslišal brnenje in opazil luči avtomobilov. Bernarda sem takoj obvestil o tem. Tovariši so planili na noge. Ležali so kar obuti in oblečeni. Vedno smo vstajali ob šestih zjutraj, kajti jutro je bilo za nas vedno najnevarnejše... Naglo smo se razporedili na položaje.

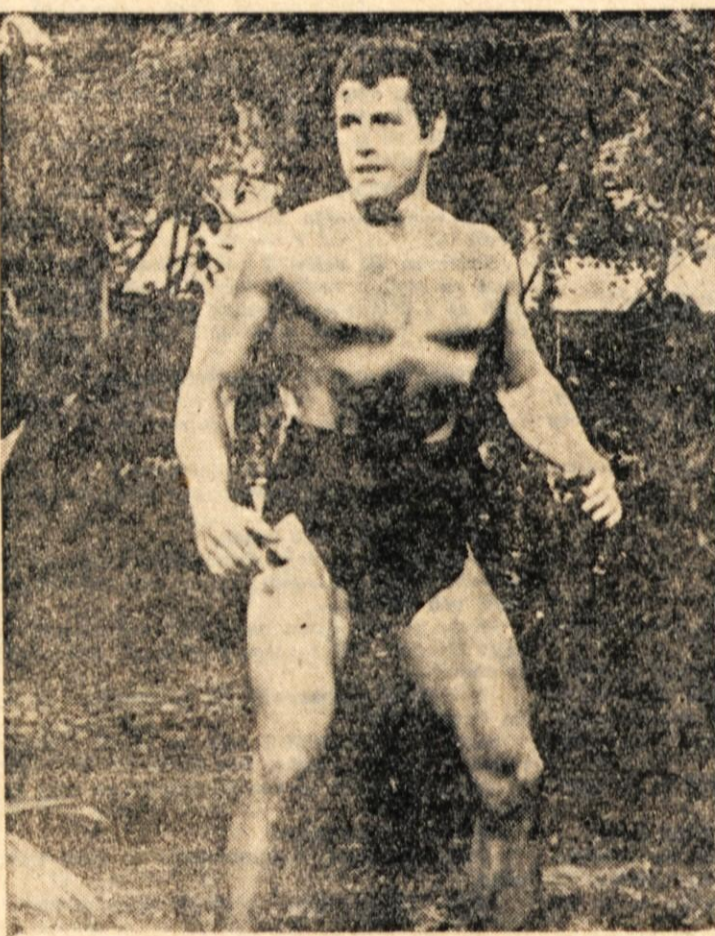
Bil je še mrak. Naše mesto je bilo pod cerkvijo in tam smo potem prežebali in čakali...»

Silvo Štibelj iz desetine Staneta Mrharja, ki se je usidrala v Kovačevem hlevu, je bil v tej noči v svojem oddelku določen za komandirja straže. V spominu mu je ostal tale droben dogodek:

»Ker je bilo mrz in je razen tega rahlo naletaval sneg, ni bilo lahko stražiti. Nismo vedeli ali bodo Nemci napadli še ponoči ali šele z dnevom?!

Zaradi mraza je vsak stražil le po eno uro, kar je bilo še vedno precej. Pri nekem obhodu mi je stražar poročal, kako je malo prej šinilo nekaj po bregu nizdol. Z žepno svetilko sem previdno ogledoval tam okoli — in našel smučine. Bil sem huč, zakaj stražar na tisto ni streljal, pa se je ta izgovarjal, da je tisto »gmoto« ustavljal, a da se nihče ni hotel ustavit. Potem da je sprožil, a je puška zatajila.

DOKUMENTI! DOKUMENTI! DOKUMENTI!

Kino Center bo sredi decembra predvajal najnovejši film iz serije filmov o Tarzanu »Tarzanova borba za življenje«, ki je posnet v barvah in na širokem platnu. Tarzana igra tokrat Gordon Soot.

Mlinarjev čoln na Okroglem

Včasih ni bilo asfaltiranih cest in mostov z elegantnimi železobetonskimi lokki. Sedanji promet, ki je tudi pri nas po zadnji vojni dosegel že kar neverjeten obseg, v ekonomsko razvitejših državah in v večjih svetovnih mestih pa povzroča vrsto težko rešljivih problemov (od navadnih prostorskih do zamotanih posledic hrupa in naglice na človekovo duševno ravnotežje), se je razvil iz ljudskega prometa in ostanki tega so se ponekod pri nas ohranili prav do današnjih dni. Danes nekaj besed samo o prehodih čez vodo.

PREHODI ČEZ VODO so bili včasih in so še danes po plitvinah, večjih kamnih ali deblih (navadno pri manjših potokih in plitvih rekah), pa tudi po brveh (ki so najrazličnejših preprostih oblik in so lepi primeri ljudske iznajdljivosti in spretnosti) in mostovih, lahko pa tudi z brodom, ladjo ali čolnom. Vse te oblike so danes na večjih rekah že skoraj povsem izginile, obdržale pa so se brvi in manjši mostovi, pa celo prehodi po plitvinah in kamnih na manjših rekah (Kokra) in potokih (Besnica, Nemiljščica). Zanimiva in na Gorenjskem menda edinstvena oblika prehoda čez večje reke pa se je v skoraj nespremenjeni obliki ohranila prav do danes na Okroglem pri Kranju.

COLN, KI SLUŽI ZA PREVOZ LJUDI ČEZ SAVO (včasih, ko še ni bilo poti, so ga uporabljali tudi za prevoz drv iz nekdanje skupne »gma-ne«, danes med posadniki razcepljenega sveta ob Savi »V pečeh« — glej sliko), je po obliki, načinu gradnje in velikosti pri nas menda edinstven. Za poganjanje ne služi veles, ampak drog, ki je precej dolg, da tudi ob narasli vodi eže do dna struge. Sicer pa ima čolnar v čolnu navadno dva droga, od katerih je eden daljši; drugi pa služi tudi v primeru, če se mu prvi zlomi, kar ni tako nemogoče. Drog ima na koncu železno končico, da se les ne obrabi.

Čoln sam je narejen iz debelih smrekovih desk (»plohov«), na sprejemnem delu (kjer se vstopa vanj) je okovan z železjem. V njem potniki lahko stojijo, navadno v zadnjem delu z visoko ograjo (kjer je tudi mesto čolnarja) — zaradi varnosti in zato, da čoln laže drsi po vodi. Dno je široko 130 cm, ojačano s prečnimi hrastovimi tramji, v prednjem delu rahlo navzgor ukrivljeno. Čoln je dolg 6,40 m in je zelo stabilen. Stranski steni sta lepo izrezljani. Z verigo, ki je pritrjena na sprejemnem delu, je privezan h kolu ali k drevesu na obali v manjšem zalivčku Save južno od mlina.

Sedanji čoln je lastnik — mlinar Jože Markovič zgradil sicer šele v letošnjem avgustu, vendar se v ničemer ne razlikuje od prejšnjega, ki je prevažal tu potnike čez Savo dobrih petnajst let (od leta 1945). V zadnji vojni, med obema vojnima in še prej pa je

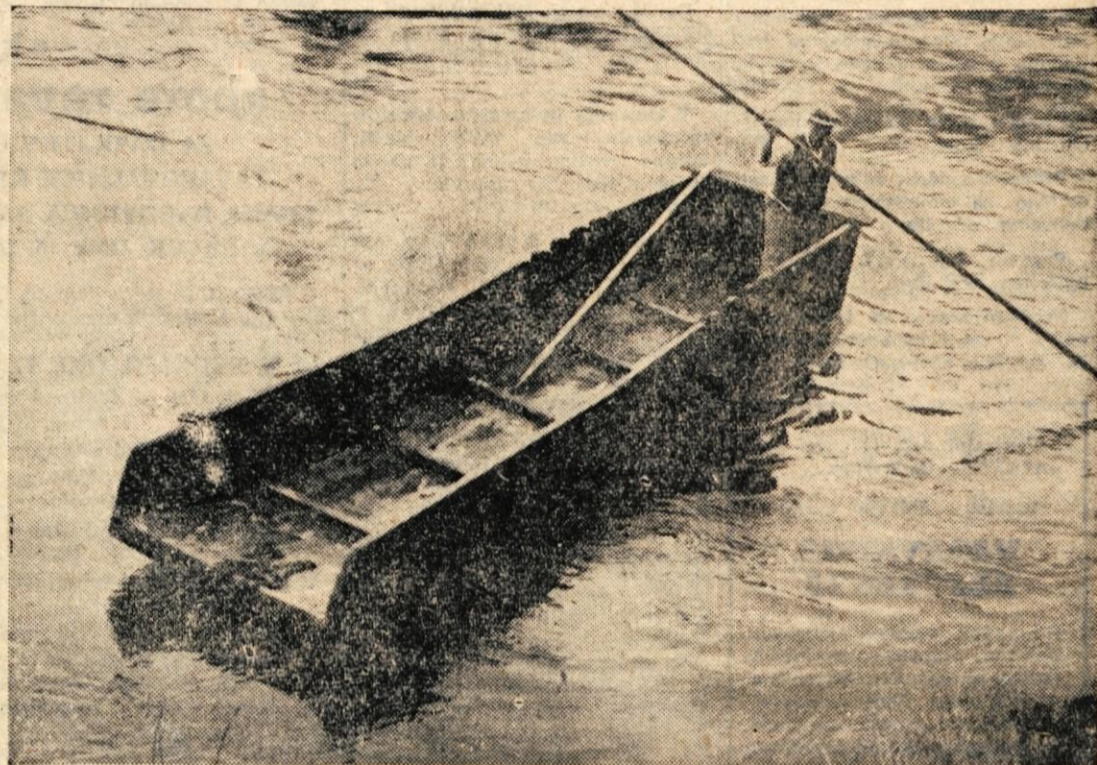
bil čoln last vaške skupnosti Okroglo, ki ga je zgradila s svojimi stroški in ga dala v uporabo (v najem) vsakokratnemu mlinarju, ta pa je moral letno plačati vasi določeni znesek. Mlinarju so

kovici; tesnejši so bili staki Okroglicev in tudi Nakelčanov s prebivalci vasi onkraj Save (Besnica, Zabukovje), pa tudi romanja k Sv. Joštu so bila pogostejša kot danes.

OD KDAJ JE TAK COLN tu kot sredstvo za prehod preko reke — o tem imamo le malo podatkov. Ustno izročilo ve povedati, da so ga včasih, ko sta vasi Okroglo in Zeje pripadali še šmartinski fari, uporabljali tudi za prevoz mrličev čez Savo na pokopališče v Smartno. (Ustno izročilo pa tudi pravi, da je bilo nekdanje pokopališče okoli cerkve na Okroglem!) V Zgodovini Nakeljske fare Ivana Vrhovnika beremo namreč, da je svet na Okroglem Friderik grof Ortenburški leta

da je prevoz čez reko na Okroglem nastal prav zaradi nekdanje upravne navezanosti na Smartno oziroma na loško gosposvijo sploh in da je potemtakem že zelo star.

PODOBNE OBLIKE PREHODOV ČEZ REKO bi v bližnji preteklosti na Savi lahko našli še več. Se pred zadnjo vojno so s čolni prevažali ljudi čez Savo med Bregom in Prebačevim in med Prašami in Trbojami, vendar s čolni, ki so bili povsem drugačni kot ta na Okroglem — bili so bolj podobni sedanjim običajnim čolnom. Poganjali pa so jih tudi z drogovi, le ob visoko narasli vodi z veslom. Vendar je bil ljudski promet s temi čolni le njihov drugotni namen, v glavnem pa so služili tamkajšnjim mlinarjem za

MLINARJEV COLN NA OKROGLEM

(Foto: Franc Perdan)

potniki, ki jih je prepeljal čez Savo, prevoz plačevali, vendar zneska ni menda nikdar sam določal (vsaj ne v letih pred in med zadnjo vojno, pa tudi danes, ko je lastnik čolna, tega ne dela), ampak je vsak plačal po svoji presoji in po svojih možnostih. Okroglicev so imeli navadno brezplačen prevoz.

Prehod čez Savo na Okroglem so danes ljudje zelo opustili. Boljše ceste, boljša prevozna sredstva in spremembe v načinu življenja sploh so jih preusmerili v Naklo in Kranj. Včasih pa so ljudje pogosto hodili čez Savo na vlak na današnje železniško postajo Sentjošt in v gostilno v Ra-

1263 odstopil freišnškim škofom, katerim je 24. oktobra 1274 podelil kralj Otokar kot gospod Kranjske sodno oblast v kriminalnih in civilnih zadevah nad podložniki njihovega loškega posestva.

Tu je poleg Stražišča in gore Sv. Marjete (Smarjetna gora) imenovan tudi kraj »Ocroglach«. Leta 1291 je bilo na Okroglem 14 kmelj, ki so se prištevale k županstvu Bavarcev (bivali so od Stražišča do Skofje Loke). Na podlagi cesarskega ukaza z dne 2. decembra 1785 pa se je Okroglo s cerkvijo vred dne 30. decembra 1786 odtrgalo od šmartinske in se priključilo nakeljski fari. Ustno izročilo in zgodovinski podatki nam torej dovoljujejo zaključek,

popravila jezua in podobna opravila. Z njimi pa so prevažali tudi težke tovore — celo 5000 kg peska, če so dva čolna zvezala z odrom iz desk.

NA KONCU BI OPOZORIL še na zasilni splav, s katerim so prevažali ljudi čez Savo pri Lancovem, ko jim je narasla voda v letošnji jeseni podrla most (glej sliko in podpis v GLASU 8. novembra letos). Mar ni to tiptično ljudsko prometno sredstvo v drugi polovici 20. stoletja — znak tvornosti in iznajdljivosti ljudskih množic? In dokaz, da delo etnologa (raziskovalca ljudske kulture) ni le preteklost, ampak tudi sedanost? — Andrej Triler

Glazarica je pogledala skozi okno na dvorišče. — Iz grla se ji je iztrgal krič ranjene ptice in oči so ji stopile iz jamic. Kot uročena je buljila na sosedov vrt. Iz lepega »fička« sta se pravkar skobacala sosed Kožuhar in njegova žena.

»Vesak tepec ima že avto,« je popadla svojega mota Ignaca, ki je na ženin krič prihitel v kuhinjo. »Celo Kožuhar, ta gnida, ta zadolžena podgana ga ima.«

Dolgi dve uri je ubogemu Ignacu padal slap dokazov, kletvic, nerganj, bledetanja, norčevanja, groženj in obtožb, ne da bi lahko prišel do besede. Pa tudi naslednje dni se družinski barometer pri Glazarjevih ni dvignil.

»Ti uš pisarniška, ti višji referent,« je z privzdignjenim glasom drezala glazarica v moža. »Kje imaš pa ti avto, a? Kožuhar se vozi kot baron, ti pa si brusiš pete, kot da vse življenje ne bi počel drugega.«

Glazar je kot prekaljen zakonski taktik previdno brnil svoje položaje. Naposled je bil kot vojskovodja, ki že v naprej ve, da je izgubil bitko. Stal je na okopih porušenega zakonskega miru in le še resignirano odbijal ženine zagrizene napade, češ da nima denarja. Naposled se je oprjel naslednje rešilne bilke.

»Pomislil vendar,« je prepričevalno začel. »Najmanj 200 tisoč rabimo za takojšnji polog v banki, če hočemo dobiti 900 tisoč dinarjev posojila za avto. Pa še oba ga morava vzeti. Kaj pa poroki? Cel regiment jih rabi.«

Glazarjeva zadnja obramba pa se je nekega dne secula kot trhel kozolec. Ljudje so začeli susljati, da se bodo »fički« podražili. Glazarica je pritisnila na Ignaca, ki je kar zaškrpnel. Na vrat — na

nos je bilo treba zbrati 200 tisočakov.

Iz hiše so drug za drugim romali pralni stroj, sesalec za prah in šivalni stroj. Nato je sledil lov na poroke. Ignac jih je natočil tako spretno kot Indijanec mustange.

Lepega dne sta zakonca Kožuharja gledala skozi okno. Obema je zastal dih, ko sta videla, kako lezeta Glazarjeva dva iz novega »fička«.

»No, zdaj ima pa že Glazarjev tepec avto!« je siknila Kožuharica. »Morava ku-

zraven pa še tisti dvakrat preleteti bencin.

Poslej »fičko« ni več razposajeno ubiral cest. Le še ob nedeljah je popeljal zakonca Glazarjeva in njuna dva mlčka na izlet. Pa še takrat je oče Ignac kot kapitan na barci natanko preračunal kilometre in zalogo bencina v tanku. 100 km na teden — več ne zmorejo!

Jedilni list je postal še bolj emocičen. Govejo juho, ki jo je oče Ignac nadvse cenil, je zamenjala ARGO JUHA. ARGO v ponedeljek,

Sosedovi ga že imajo

piti Fiat 1100. Glazarica se bo požrla...

Za Glazarjevo družino pa so se časi obrnili že prvi dan. Registracija! In prav za tisto ušivo tablico je zmanjkalo denarja. Glazar si je izposodil 30 tisočakov. Potem so se začeli zlati časi. — Glazarjev fičko jo je veselo ubiral po cestah na vse štiri strani. Stevec je v 14 dneh pokazal 2000 km. Potlej pa se je »fičko« nenadoma ustavilo. Ne zavoljo okvare, temveč zato, ker spak noče voziti z vodo.

Bencin... bencin... bencin... Deset litrov in že si ob 700 dinarjev. Glazarjevi so začeli stiskati kot škoti. Jedilni list je postal precej slabokrven, priboljški so izginili, obisk kina in gledališča le ob posebnih priložnostih... Omejitev na vseh plateh.

Poslej je pohlep po bencinu prevpil vse drugo. Postal je ekvivalent življenja pri Glazarjevih. Ruzen tega pa jih je tako preklonilo gullio in žulilo tisto posojilo. Domala 20 tisočakov ti sleherni mesec potegnejo iz žepa,

ARGO v torek, ARGO v sredo. Ker pa se človek naveleča vedno iste juhe, so v drugi polovici tedna reklamirali po PODRAVKI. V nedeljo pa končno goveja juha — iz kosti!

»Preleteti »fičko«!« je kled očka Ignac. »Sem res radoveden, kako bi se vrabec počutil, če bi moral voziti z ARGO JUHO in PODRAVKO. In kadar je očka Ignac zaslišal v radiu tisto reklamno pesmico o juhici PODRAVKI, mu je šlo na bruhanje.

Glazarjev »fičko« pa je ni bil čisto brez dela. Po kosilu je oče vzel časopis, sedel je za volan in bral. Glazarica pa je zlezla na zadnji sedež in vneto pletla. Tudi Glazarjeva mlčka sta dobila delo. Medtem sta morala s krpa-mi krepko drgniti leronirane dele »fička«, da so se svetili kot sonce.

Lepega dne pa se je pri Glazarjevih obrnilo na bolje. Tudi med tednom so se začeli voziti na izlete. Po kosilu so sedli v »fička« in izginili za bližnjim ogrom. Nekaj sto metrov dalje je bila slepa ulica. Očka Glazar je

pognal vanjo in na koncu ustavil. Vsi štirje so kot en mož zlezli z avta in se poč odpravili na sprehod. Čez nekaj ur so se vrnili, spet sedli v »fička« in se razigrani odpeljali domov. Naj le sosedje vidijo, da se ne vozijo samo ob nedeljah.

Kožuharica pa je bila zaradi teh pogostih Glazarjevih izletov kar zelena od zavisti.

Kmalu nato pa je spet Glazarica pezelena od zavisti. — Kožuharjevi so na vsem lepem prodali »fička« in kupili Fiat 1100. In spet se je usulo po očku Glazarju.

»Si videl Kožuharja. 1100 je kupil. Le kje je tista pisarniška podgana dobila toliko denarja?« je Glazarico zavijalo od nevoščljivosti. »Pravim ti, da tu nekaj ni v redu. Pa si videl Kožuharico — tisto kozo, kako domišljavo viha nos. Pa saj sploh nima nosu, ampak čisto navadno kumar.«

Očka Glazar je previdno molčal in strahoma čukal. Slutil je, da se bo nevihta sprevrgla v vihar.

»No, ti višji referent, ti pisarniška uš,« ga je začela pestiti žena. »Si videl? Kožuhar v avtomobilu, ti pa v »fičku«, v tisti pilami...«

Glazarju je lezla glava v ramena. Zdaj zdaj bo treščilo. Uganil je.

»Menda ne boš gledal, da se bo tisti tepec šopiril v takem avtomobilu, ti se boš pa s »fičko« fikal... Prodaj ga, pa kupiva Fiat 1100.«

Oče Glazar — preudaren možakar in prekaljen zakonski borec je še pred bitko priznal poraz. Molčal je in nekaj zagrizeno tuhtal... tuhtal.

Prvičrat v življenju je začel misliti na samomor. — S.S.